

Älghundaveln, några synpunkter

Dombas 25. Juni 2016

Agenda

- Försök att säkerställa den genetiska mångfalden
- Mätning
- Kvantitativa & kvalitativa utveckling i Finland
- Framgångens hörnstenar - Jämthund som exempel ras
- Åsikter huvudsakligen baserar på erfarenheterna i Finland

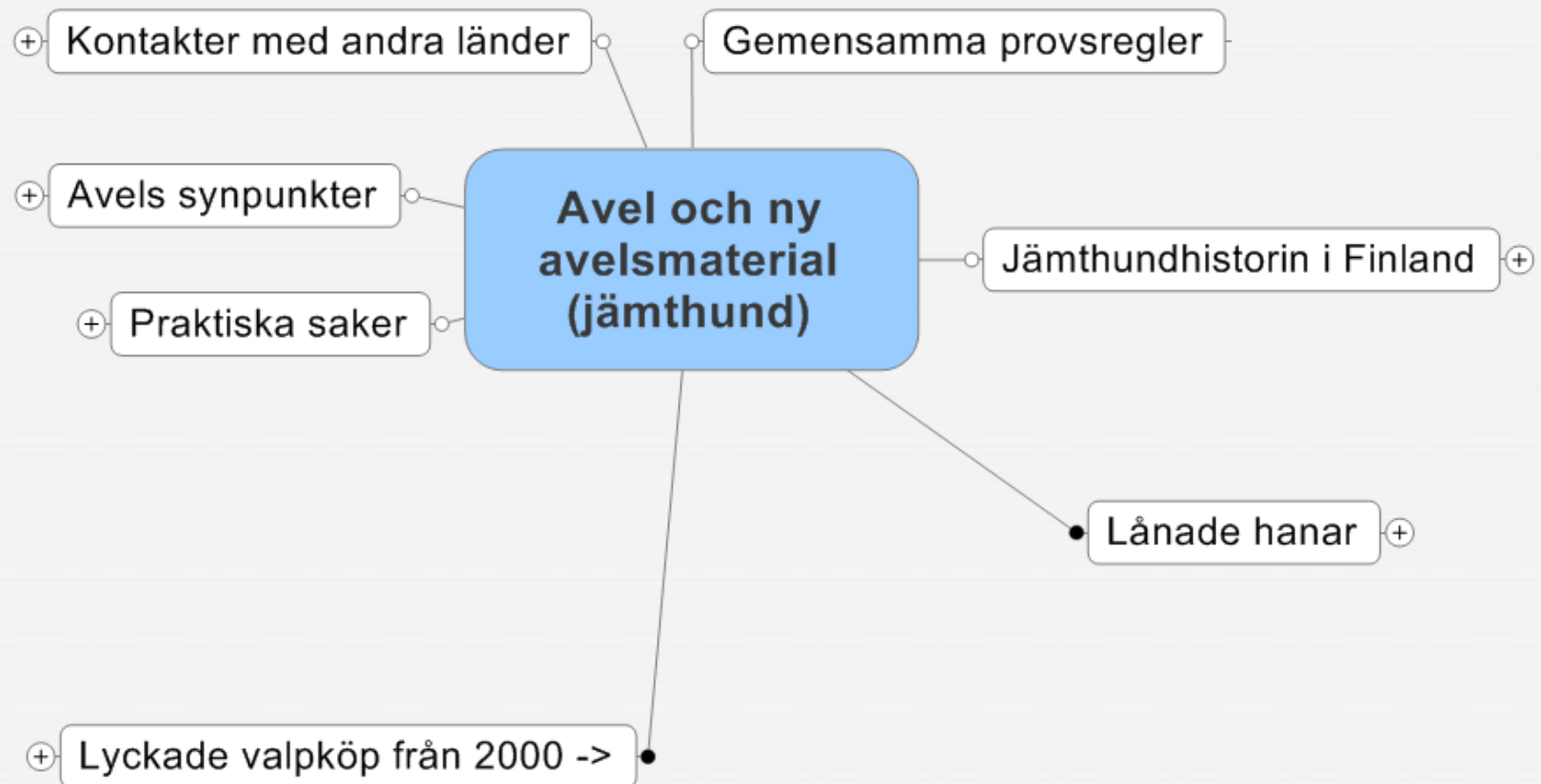
Genetiska mångfalden

Jämthund i Finland som exempel

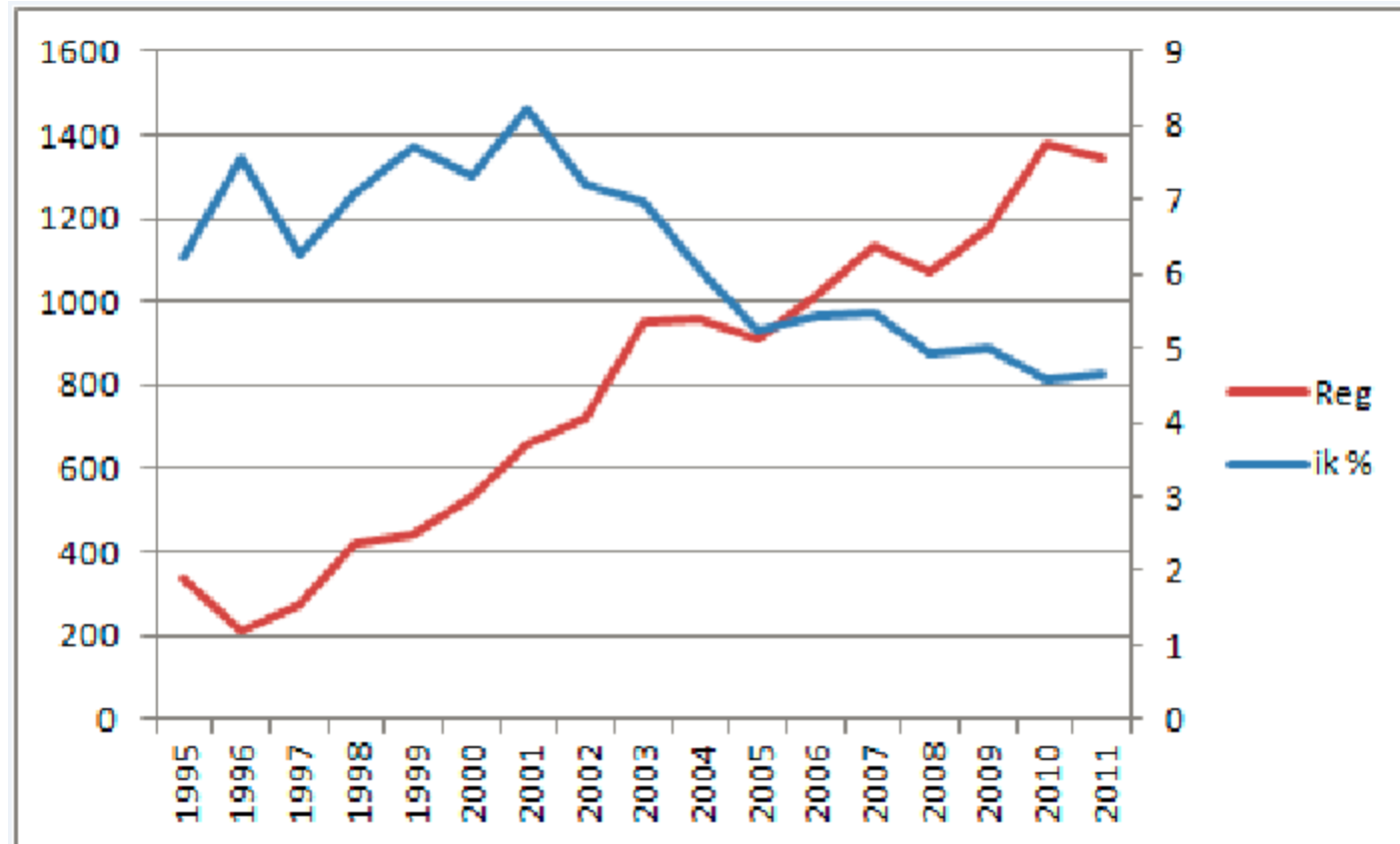

Bredare avelsmaterial genom att låna hanar

Jämthund i Finland som exempel

Baslinje och utveckling

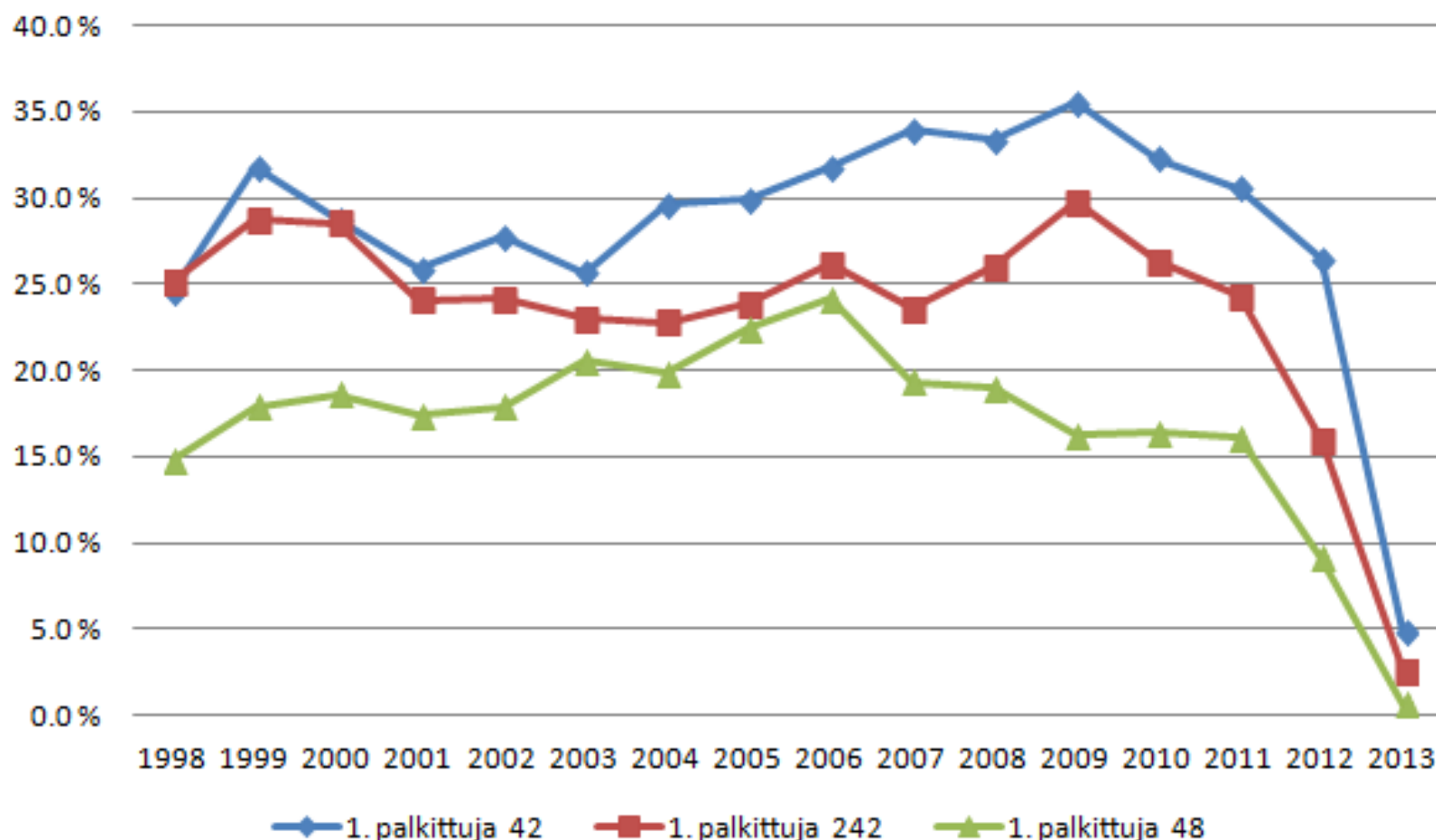

Gen tester

- DLA kartläggning
 - Den verkliga genetiska mångfalden jämfört med den beräknade mångfalden (ik% mfl)
 - Gjort i Finland för bara 100 individer
 - Det skulle vara en möjligt att jämföra potentiella hanhunds kandidater och välja en hane som skulle verkligen ge "främmande blod" -> dock kostar det

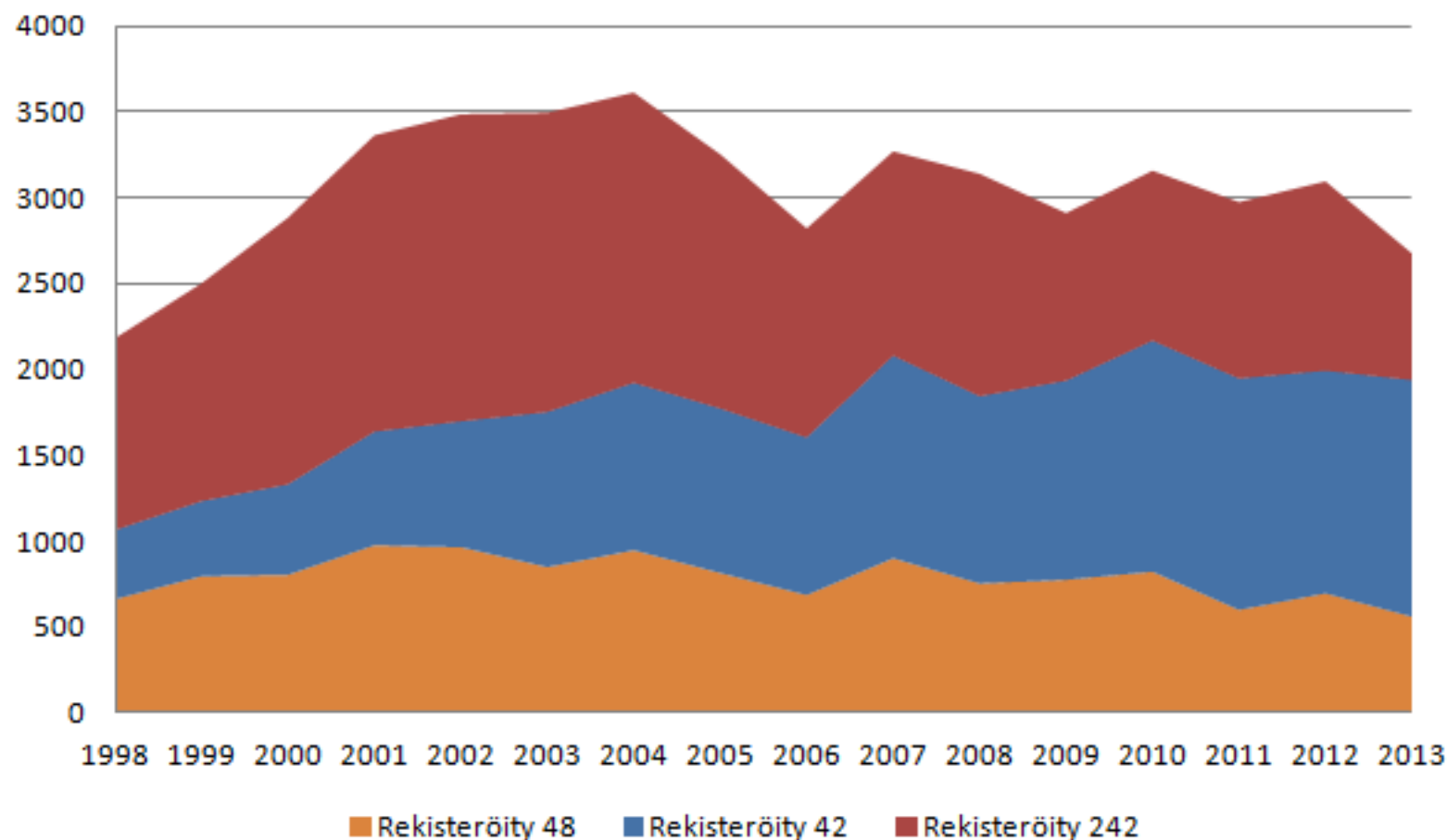
Årskull jämförelse

1. palkittuja/ikäluokka

Utveckling på registreringar

Rekisteröinnit

Jämthunds histori i Finland

1. Norrland spets Haku 11806/XX importerad 1934

Uppfödning redan under 1930 talet, dessa hundar bakom de flesta nutida jämthundar i Finland

Krigstid: efter kriget blev det kvar 14 jämthundshanar vilka de svenska frivilliga hade med och deltog kriget.

Av dom 2 st har avkommor, Björn II är JCH Djimis förfader (fjärde led).

DCH Spång/58 (far Jämtälgens Hasu) importerade under 1050 talet.

DCH Tella, dottersdotter av JCH Djimi, far DCH Spång redan då över 100 avkommor)

Stej/67 Vaaran Julles och Jeris far

Jämtälgens Goda II

Älgnäset Crut

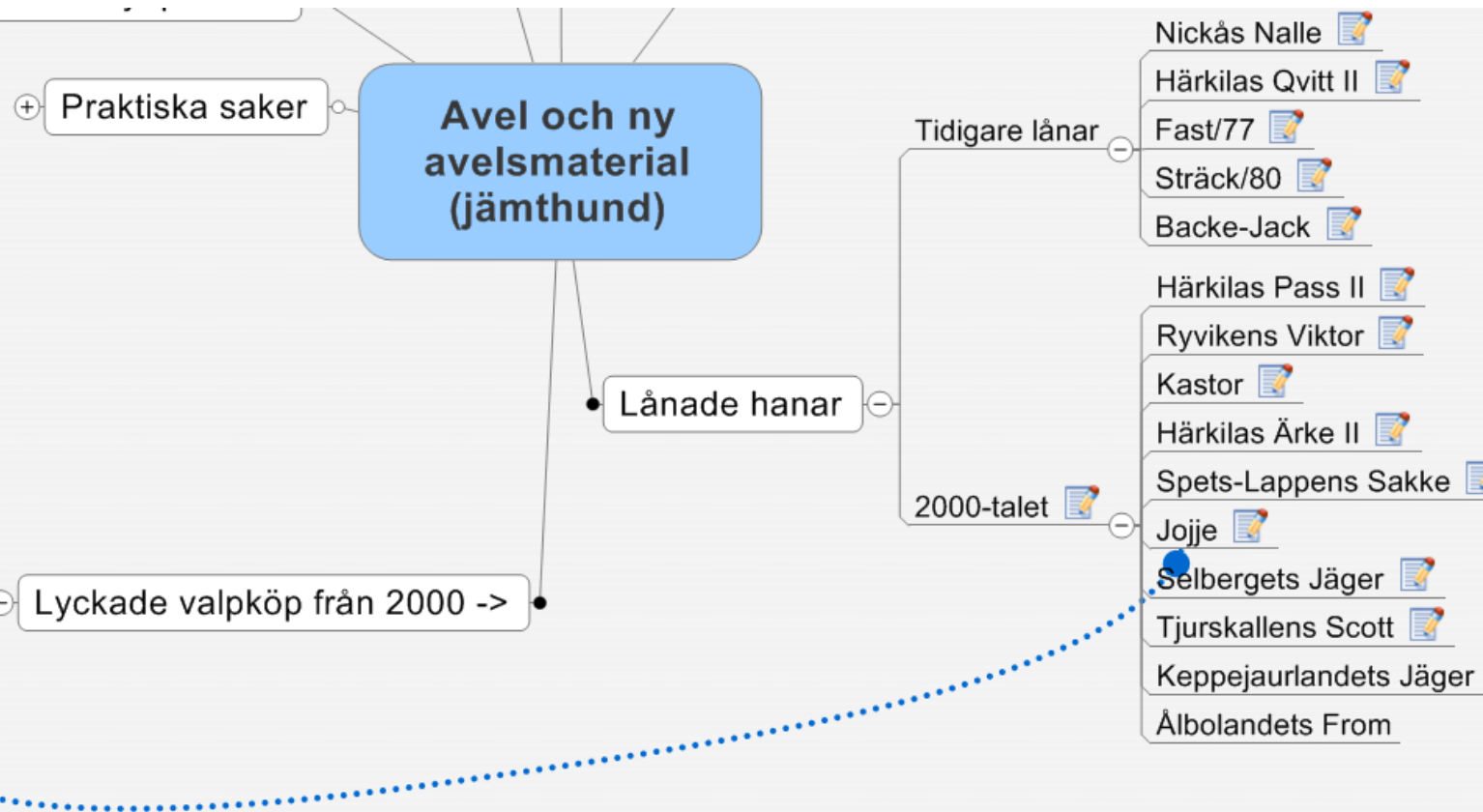
Jimmy/Sippan, Jimmys morfar var Vaaran Julle!

Backe-King

Härkilas Ilo (far Stell [jimmy-Sippan])

Bredablickens Zorro (jämtälgens)

Lånade och köpta individer

Vad ska man kolla när man väljar ?

Mättning & analysering

Finska provdata som exempel

Provsregler

- Jaktprov: den enda sätt att få pålitlig jämförbar information
- Lysande engagemang! Årligen mellan 9-10 000 provstarter i Finland
- Hög datakvalite är viktig!
- Motivation att starta
 - Championat-> ökar hundens värde
 - Tävlingar (man möter andra vilka har samma intresse)

Viltkamerakort

UOVISION

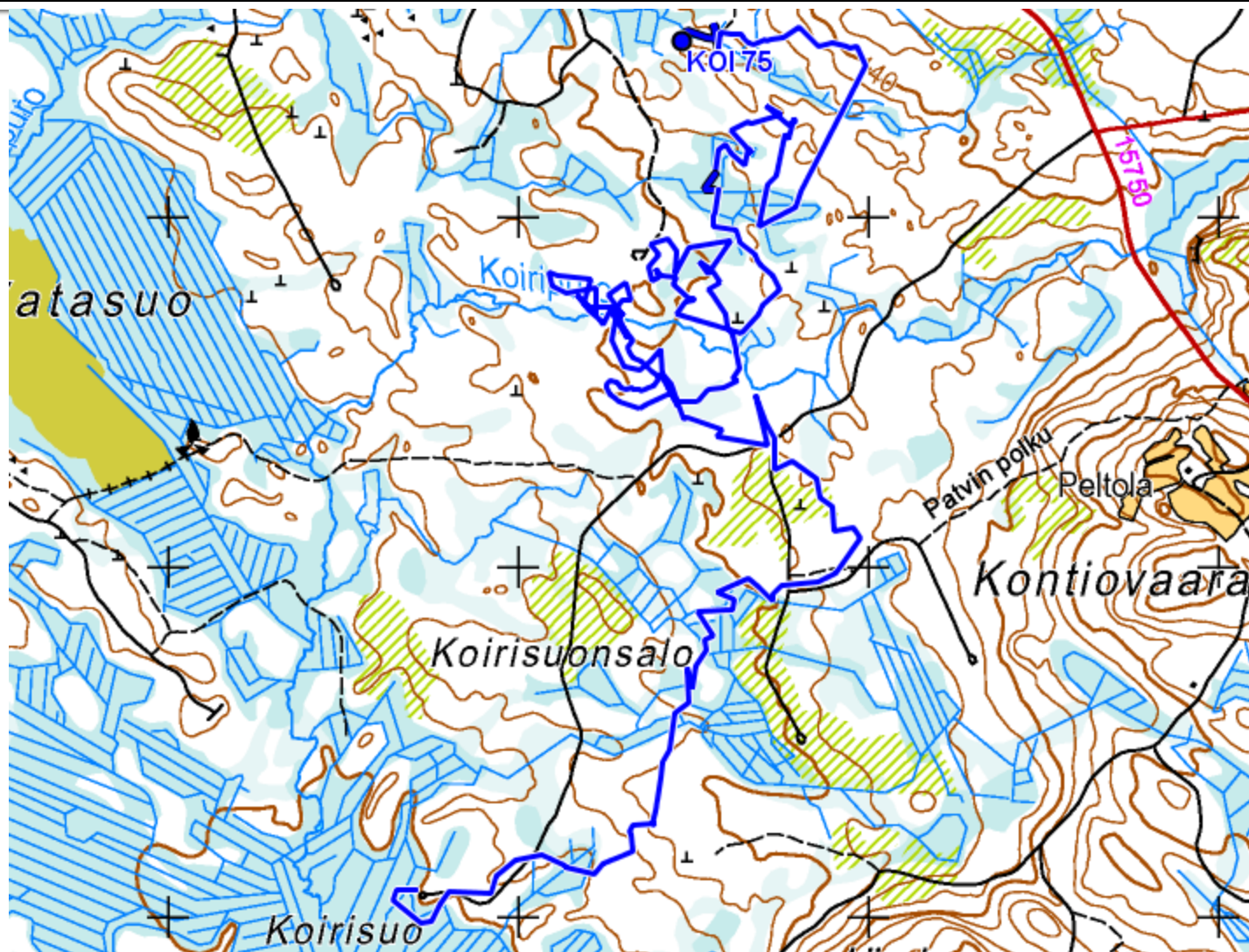
09.22.2013 12:15:14 18 006°C 043°F 009

Teknik

Mätning

Tidsperiod:
28.9. 14.00 –
15.20.

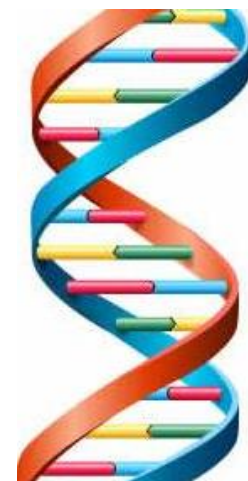

Statistik: traditionel avelstatistik

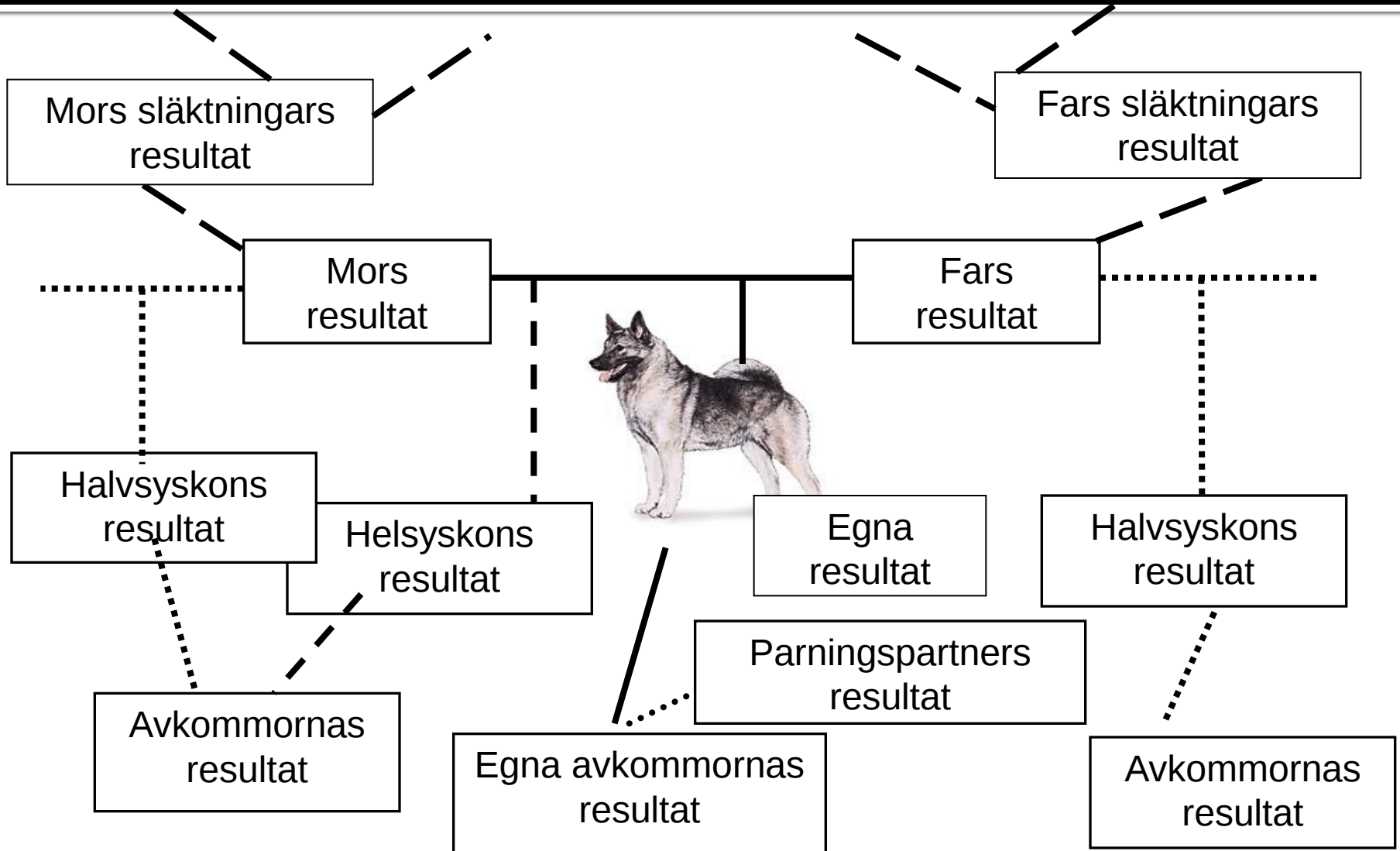
Uros/Hane		Pennut/ant.avk	Nartut/ant.komb	Palkitut nartut/ komb med jp avk	Koekäynti % / % startande avk	KVA:t / JCH avk	AVO1 / ÖKL1 / HIRV-1	AVO2 / ÖKL2 / HIRV-2	AVO3 / ÖKL3 / HIRV-3	AVO0 / ÖKL0 / HIRV-0	Jal.Pisteet / AvlP	Narttuluku/ Tiktal
S43621/89	BACKE-JACK	43	6	3	23.3 %	4	6	0	2	2	37.2	50.0 %
N10302/91	BAMSE	67	13	7	32.8 %	9	18	0	0	4	70.8	53.8 %
FI30026/09	ELIMON SALON APE	31	6	5	80.6 %	8	23	0	0	2	210.7	83.3 %
FIN29007/07	ELIMON SALON EPPU	45	6	6	48.9 %	11	18	1	1	2	117.2	100.0 %
FI58822/10	ELIMON SALON FANTOM	41	5	4	34.1 %	3	11	0	1	2	73.2	80.0 %
FIN23208/04	ELIMON SALON KERSANTTI	43	7	6	51.2 %	16	22	0	0	0	153.5	85.7 %
FIN17078/00	ELIMON SALON MÖKÖ	185	24	20	39.5 %	42	69	0	0	4	107.8	83.3 %
FIN23209/04	ELIMON SALON NALLI	45	6	6	48.9 %	12	21	0	0	1	135.8	100.0 %
FIN31853/01	ELIMON SALON PENI	172	17	15	57.0 %	40	85	2	1	10	140.4	88.2 %
FIN29006/07	ELIMON SALON REKO	35	4	3	14.3 %	2	4	0	0	1	29.7	75.0 %
FIN41371/06	FLÖTMARKENS ZICO	43	5	5	48.8 %	13	17	1	0	3	111.6	100.0 %
FIN28660/07	HOLMSJÖNS TALO	101	16	15	55.4 %	27	48	2	0	6	136.1	93.8 %
FIN30799/04	HUHTIAN ALBERT	29	4	4	34.5 %	4	8	0	0	2	71.7	100.0 %
FIN28402/01	HUHTIAN IIRO	56	9	7	48.2 %	14	21	0	2	4	101.9	77.8 %
FIN28398/01	HUHTIAN REMU	29	4	3	24.1 %	1	4	1	0	2	39.4	75.0 %
FIN28401/01	HUHTIAN RETU	64	9	5	21.9 %	5	12	0	1	1	53.7	55.6 %
FIN31285/02	HUHTIAN SISU	28	3	2	17.9 %	1	4	0	0	1	37.1	66.7 %
FIN47158/07	HUMBAKAN JUSSI	43	6	3	25.6 %	8	11	0	0	0	76.7	50.0 %
FIN43267/08	HUMBAKAN ONNI	43	7	6	37.2 %	5	14	0	0	2	89.5	85.7 %
FIN37783/05	HUMBAKAN REMU	34	5	5	32.4 %	6	9	1	0	1	80.2	100.0 %
FIN25943/06	HÄNSJÖNS ARCUS	92	12	11	54.3 %	16	39	3	0	8	119.6	91.7 %
FIN25942/06	HÄNSJÖNS ARRO	86	11	11	55.8 %	18	39	1	2	6	127.2	100.0 %
FI22915/10	HÄNSJÖNS KOZZ	42	6	6	47.6 %	8	17	0	0	3	109.3	100.0 %
S37356/95	HÄRKILAS PASS II	59	7	7	42.4 %	12	22	0	1	2	106.0	100.0 %
S10388/97	HÄRKILAS ÄRKE II	52	8	4	28.8 %	8	10	1	0	4	50.8	50.0 %
FIN55432/07	IKE	100	11	9	50.0 %	26	41	1	2	6	115.3	81.8 %
FIN55433/07	IRO	53	7	6	49.1 %	10	21	2	0	3	116.8	85.7 %

BLUP indexer

- Man försöker förutspå hundens genetiska värde
- Väsentlig är att hitta mätarna vilka ger tillräcklig bra avrbarhet
- Man försöker neutralisera bort följande mfl.
 - Parningspartners arv
 - Miljöpåverkan
 - Årstid
 - Provort
 - ...

BLUP Indeks information källor

Man försöker nå högre arvbarhet

- Arvbarhet på (finska reglerna 1991-2011) momenter (räknad när man bygde BLUP – index)
- Sökets omfattning 6%
- Skalltätthet 23%
- Vilja att förfölja flyende älg 5%
- Sannolighet att starta 12%
- 1. 300 minuts provåldern 48%
- Sannolighet att hitta älg 11%
- 1. pris% 13%

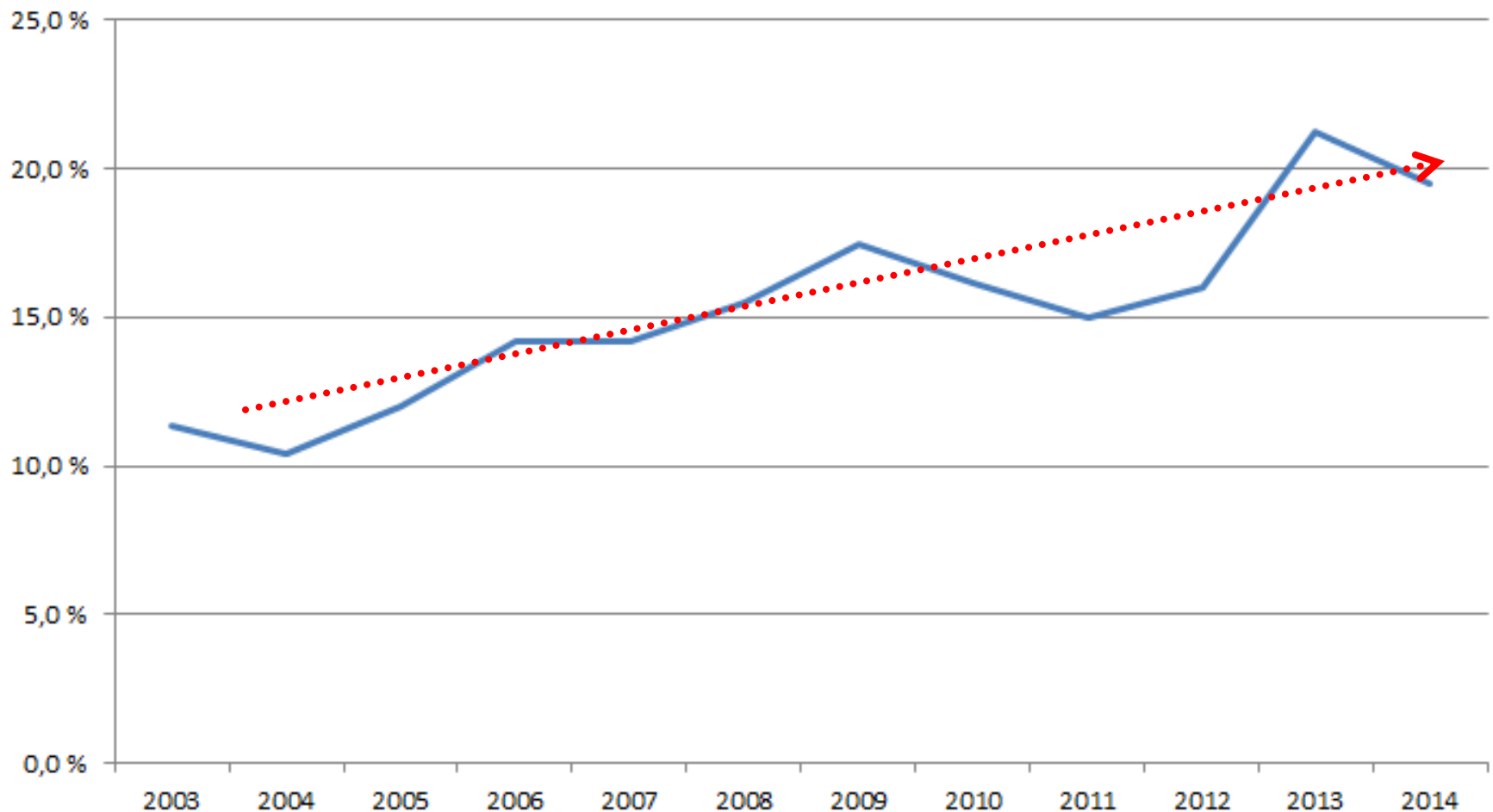
Utveckling

Finska provdata som exempel, jämthundar & gråhundar
Kvalitativa & kvantitativa utveckling

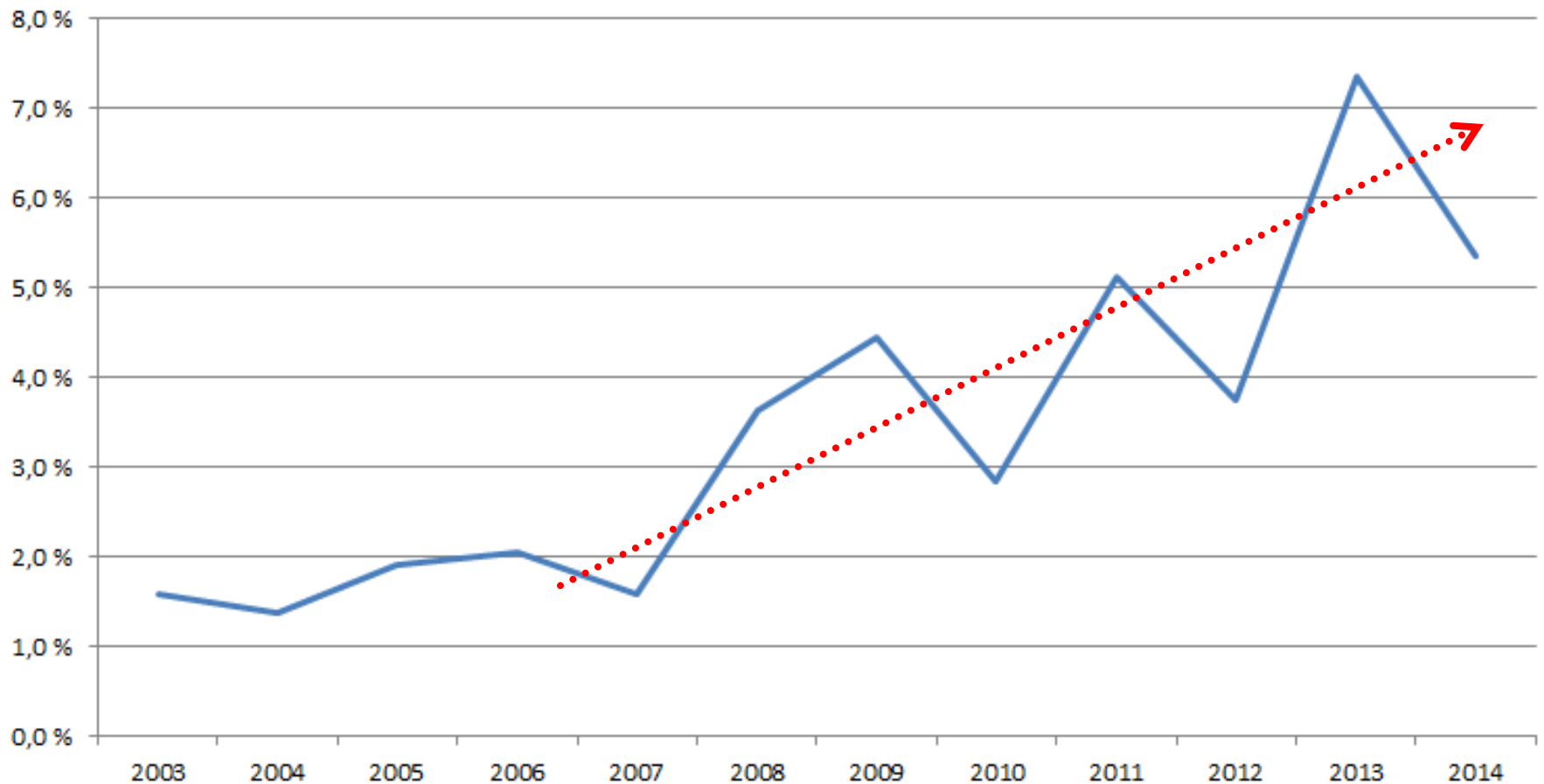
Trender

- Tidighets utveckling
- Pristagar% utveckling
- Egenskaps trender

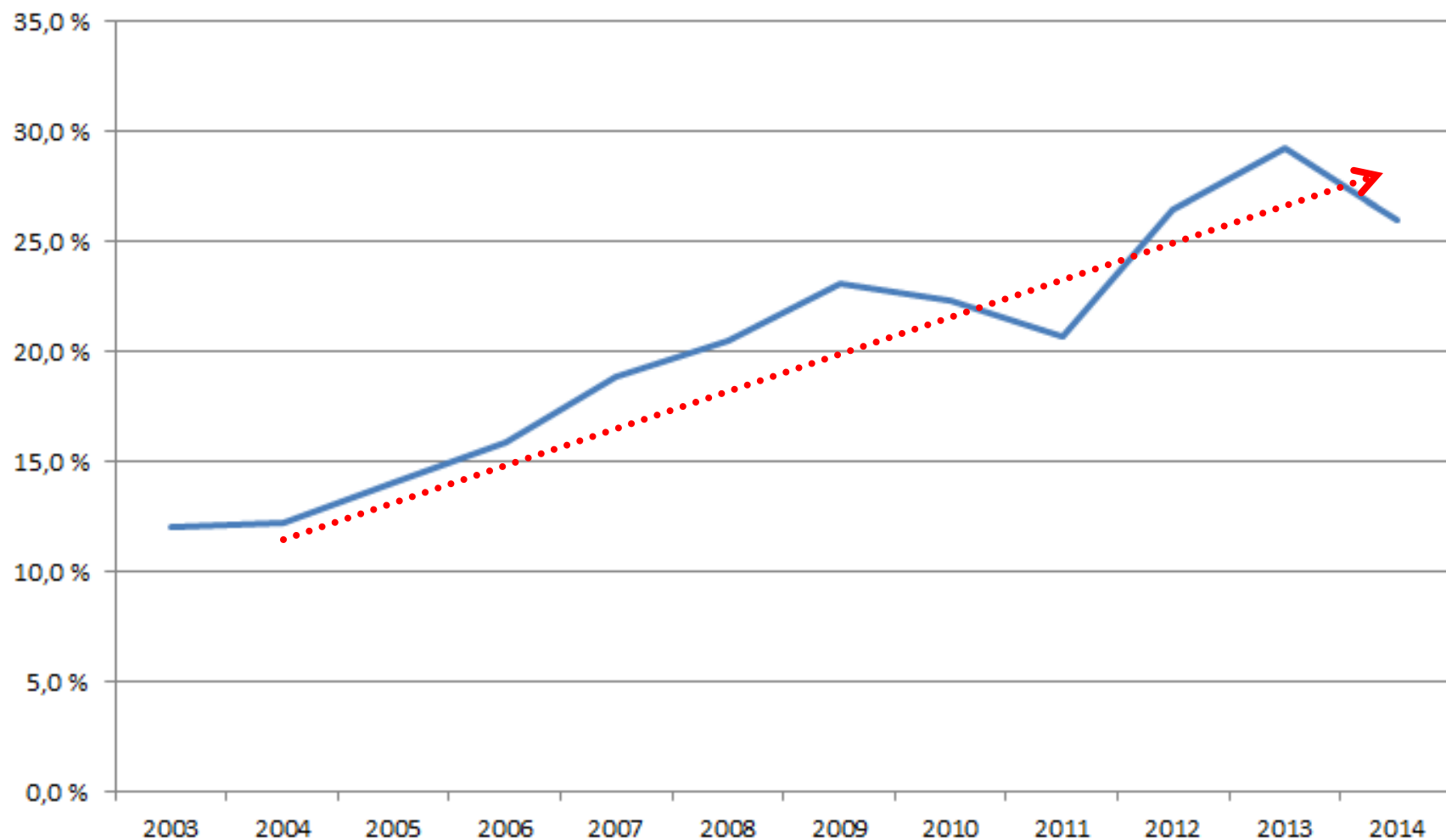
Gråhundar vilka har skaffat 1. pris senast ett år efter födelseår

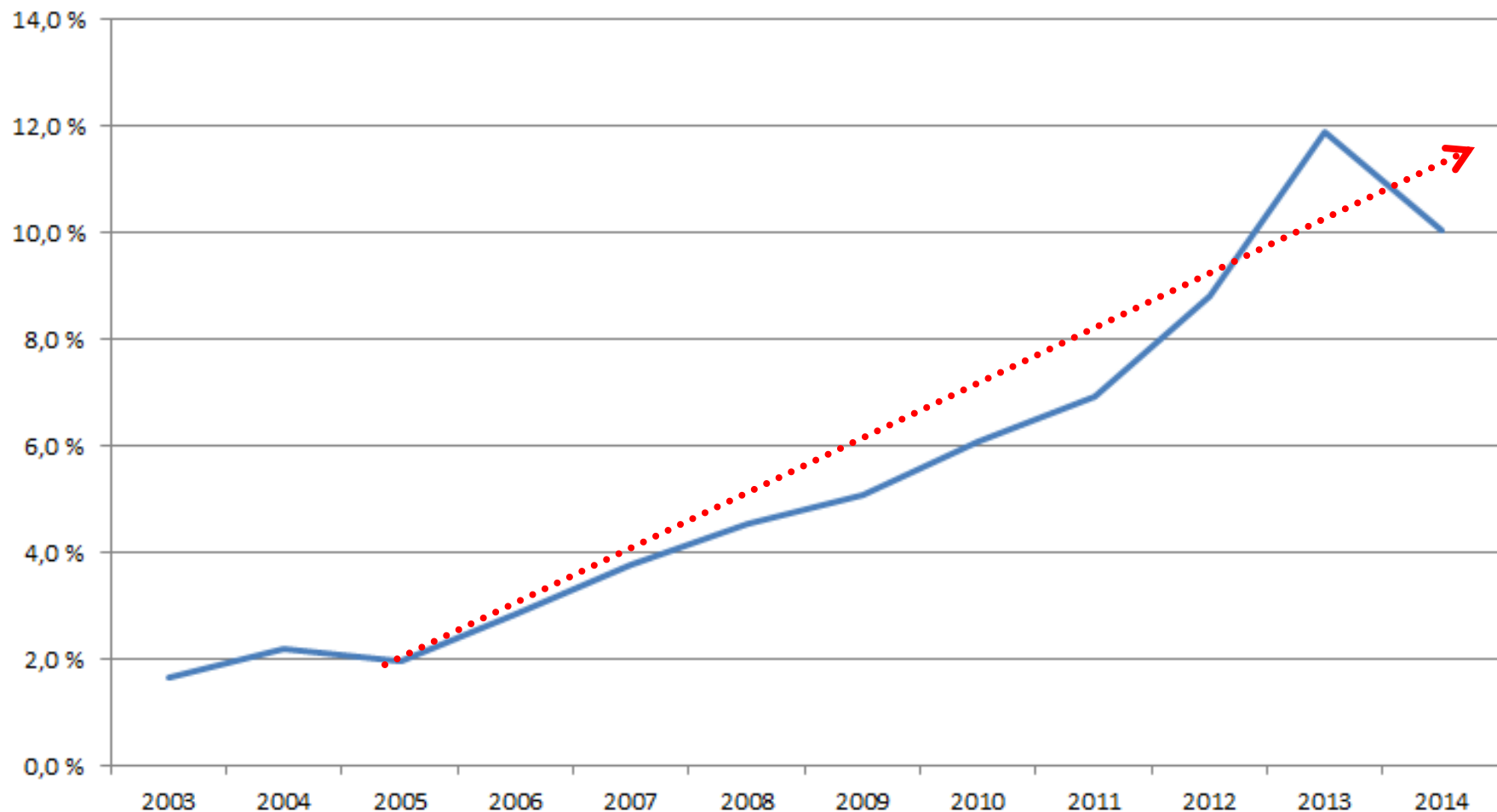
Gråhundar vilka har blivit JCH senast ett år efter födelseår

Jämthundar vilka har skaffat 1. pris senast ett år efter födelseår

Jämthundar vilka har blivit JCH senast ett år efter födelseår

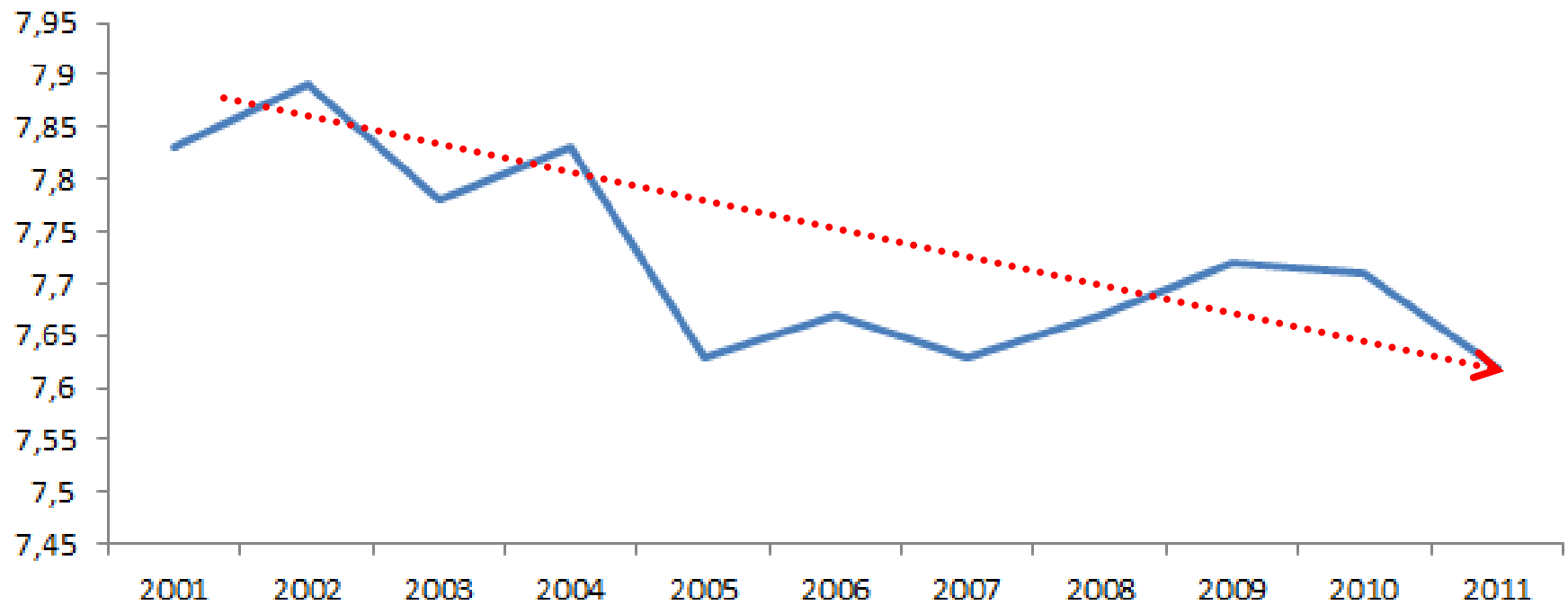

Jämthunds trender

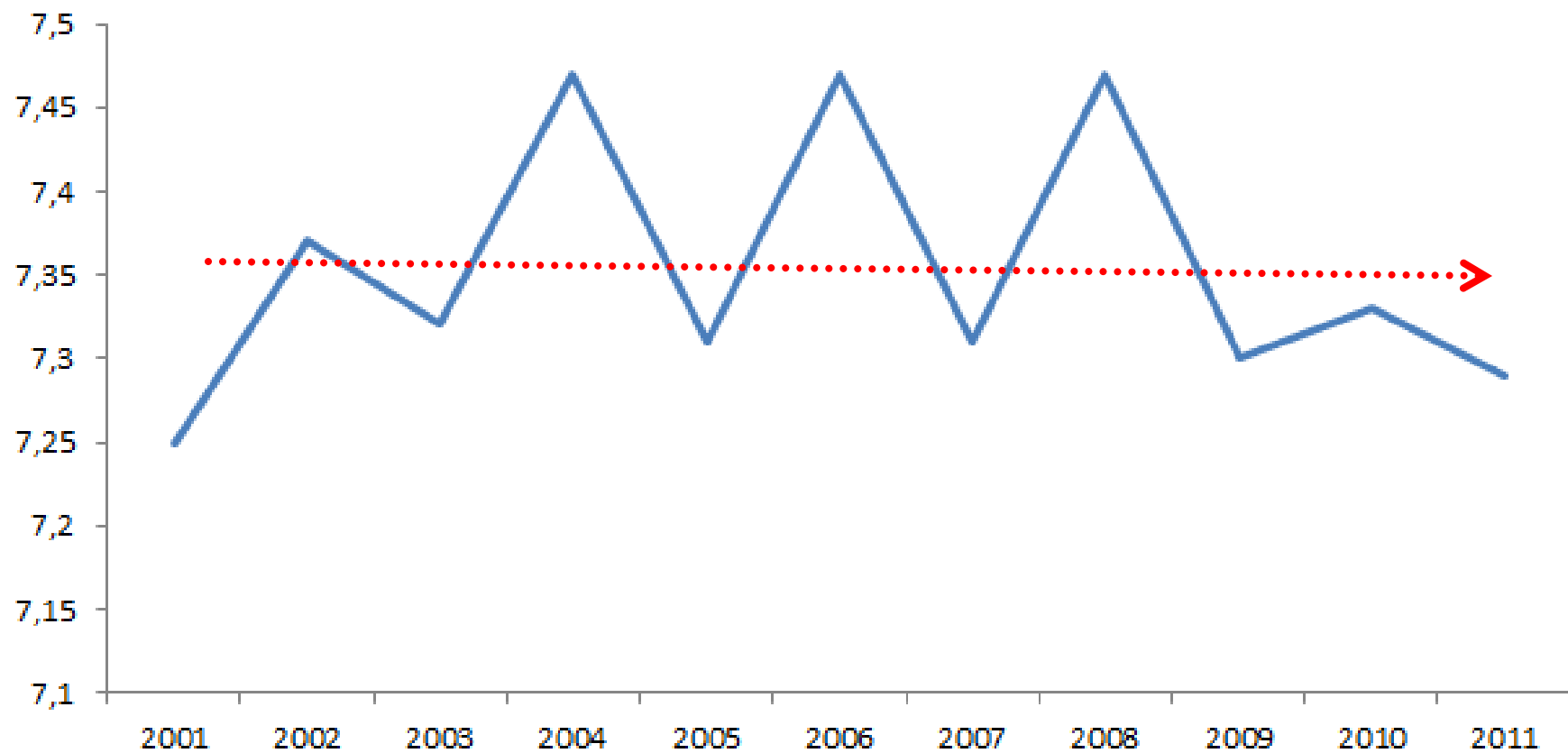
Gamla finska prov (1991-2011)

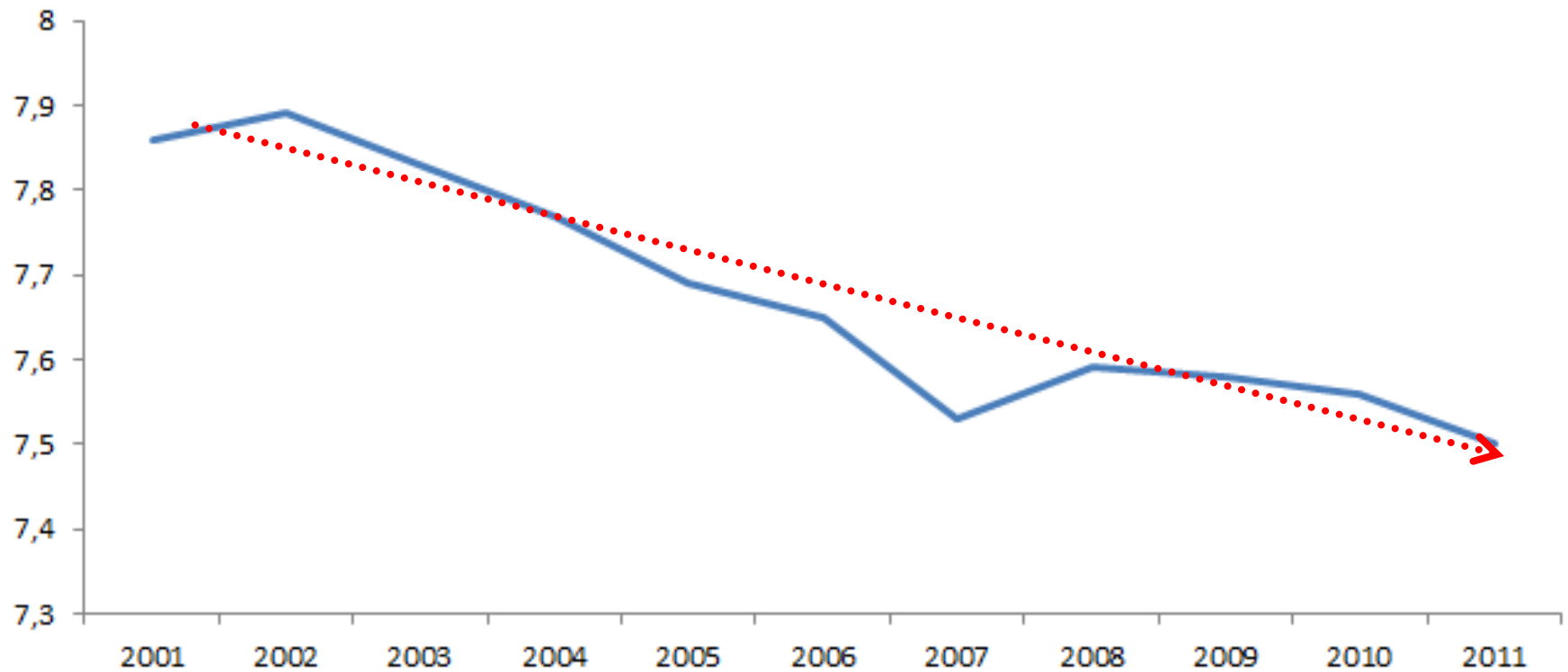
Tempo i sök

Sökets omfattning

Förmåga att finna älg

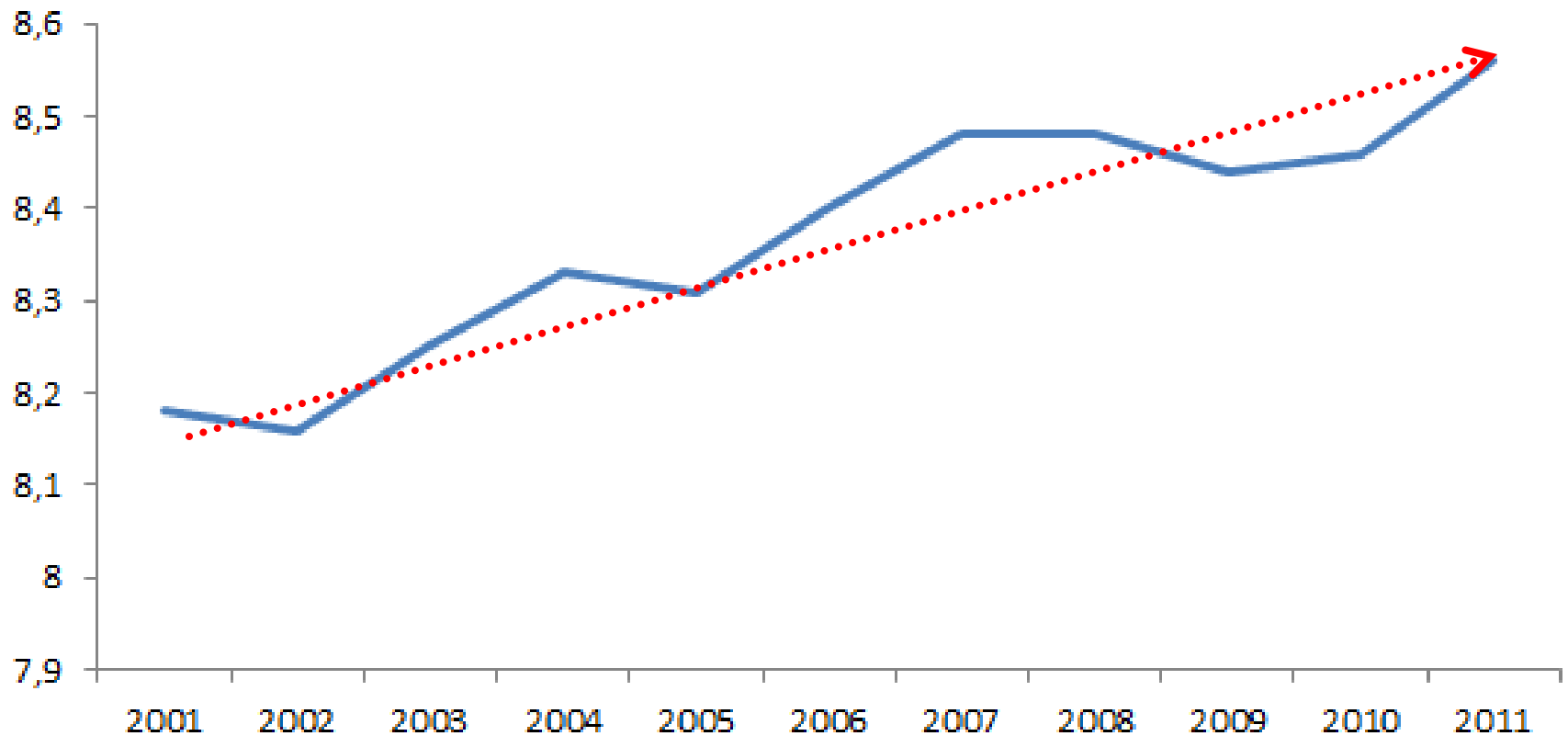
Ståndsskall på upptagsplats

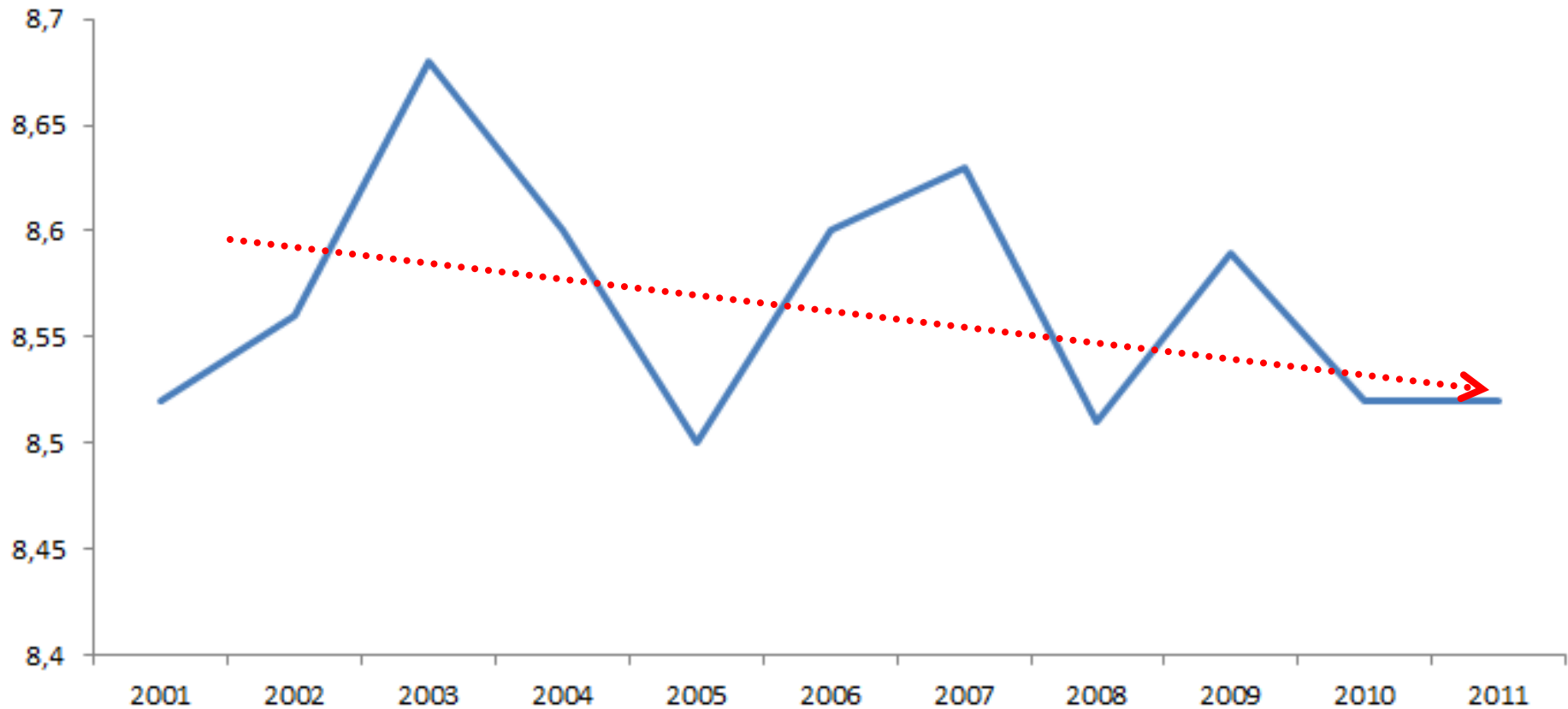
Avstånd till upptagsplats

Ståndskallets kvalitet

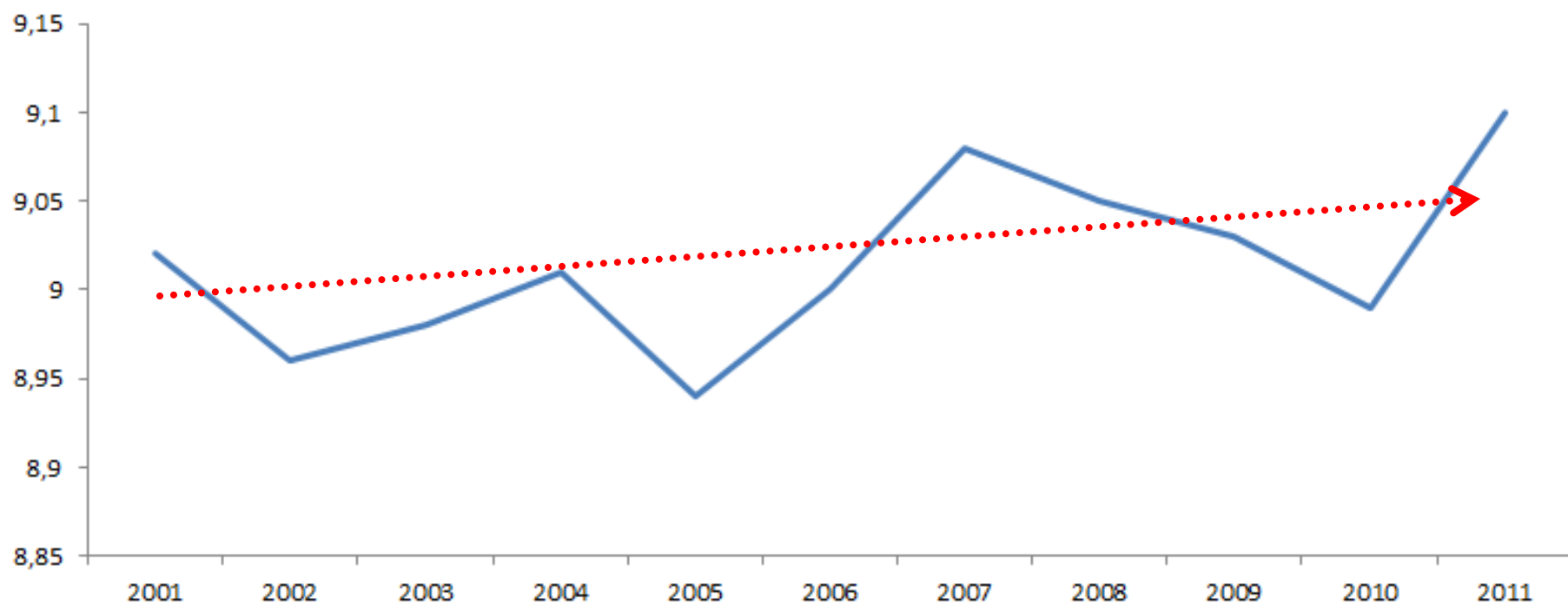
Vilja att förfölja flyende älg

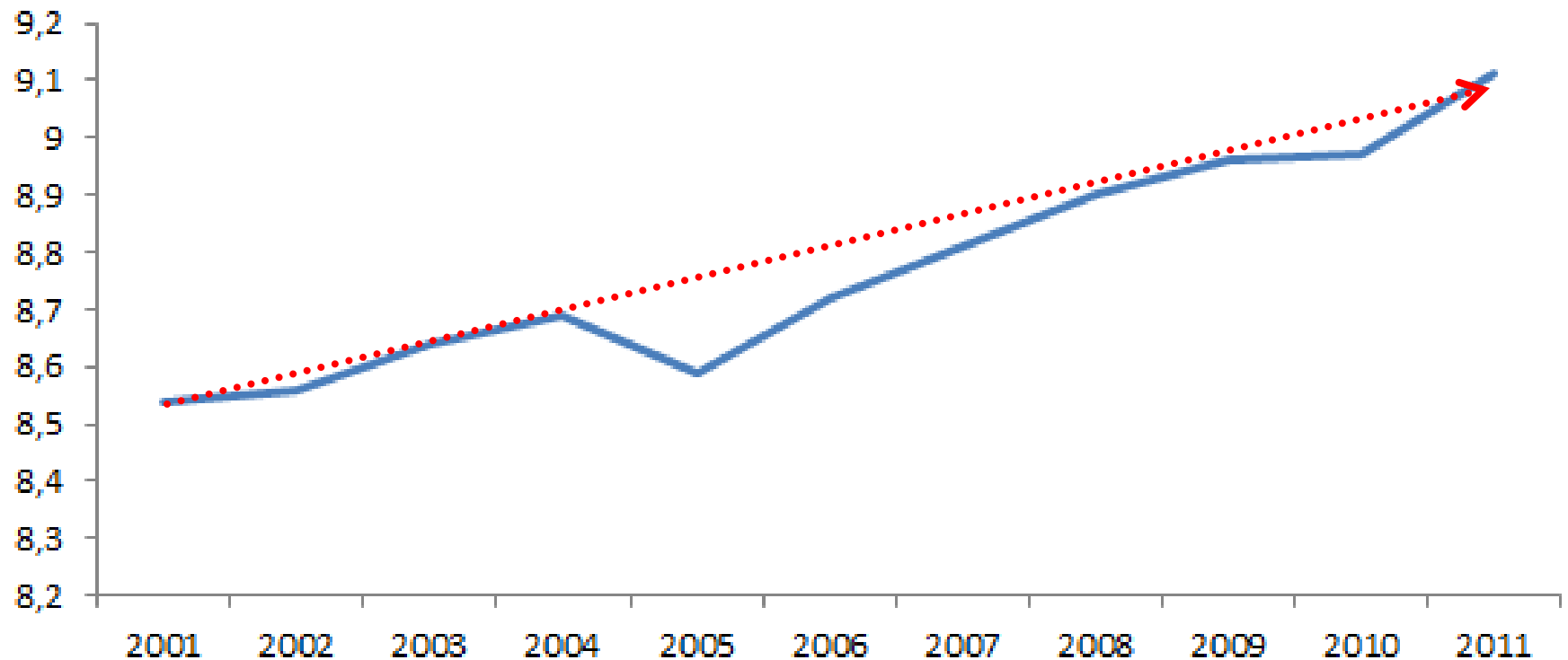
Förmåga att ställa flyende älg

Skalltid

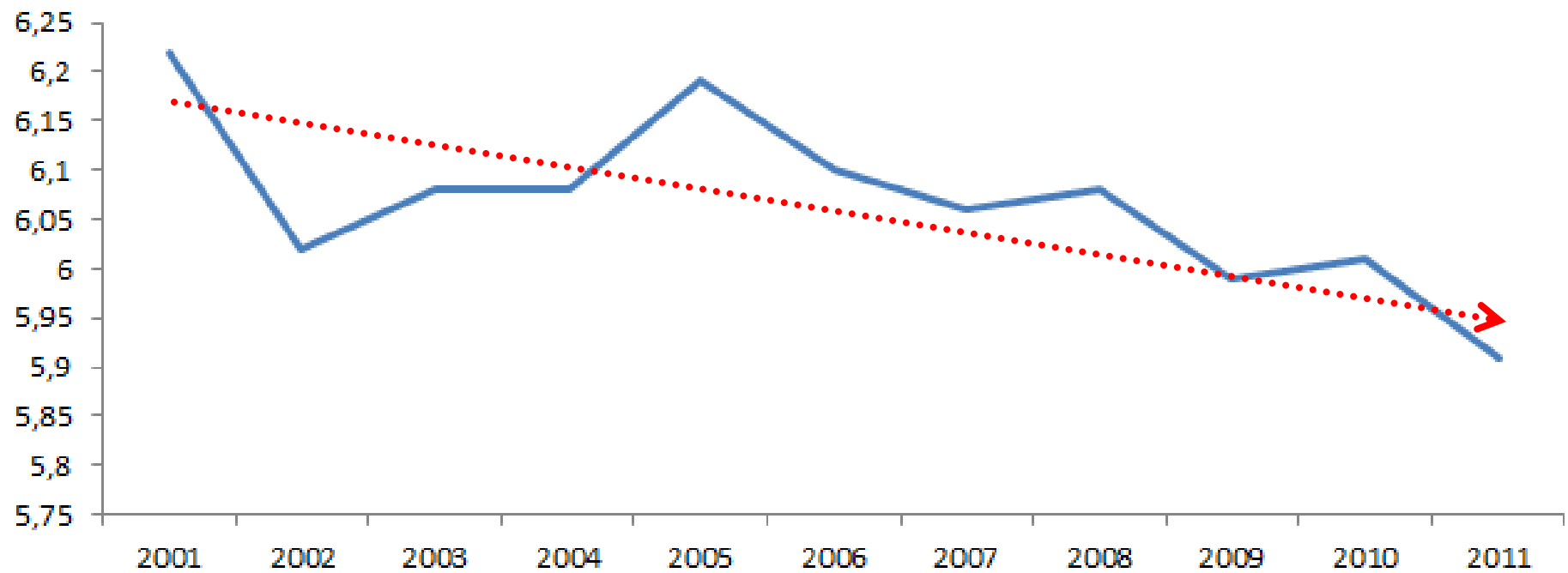
Skallets hörbarhet

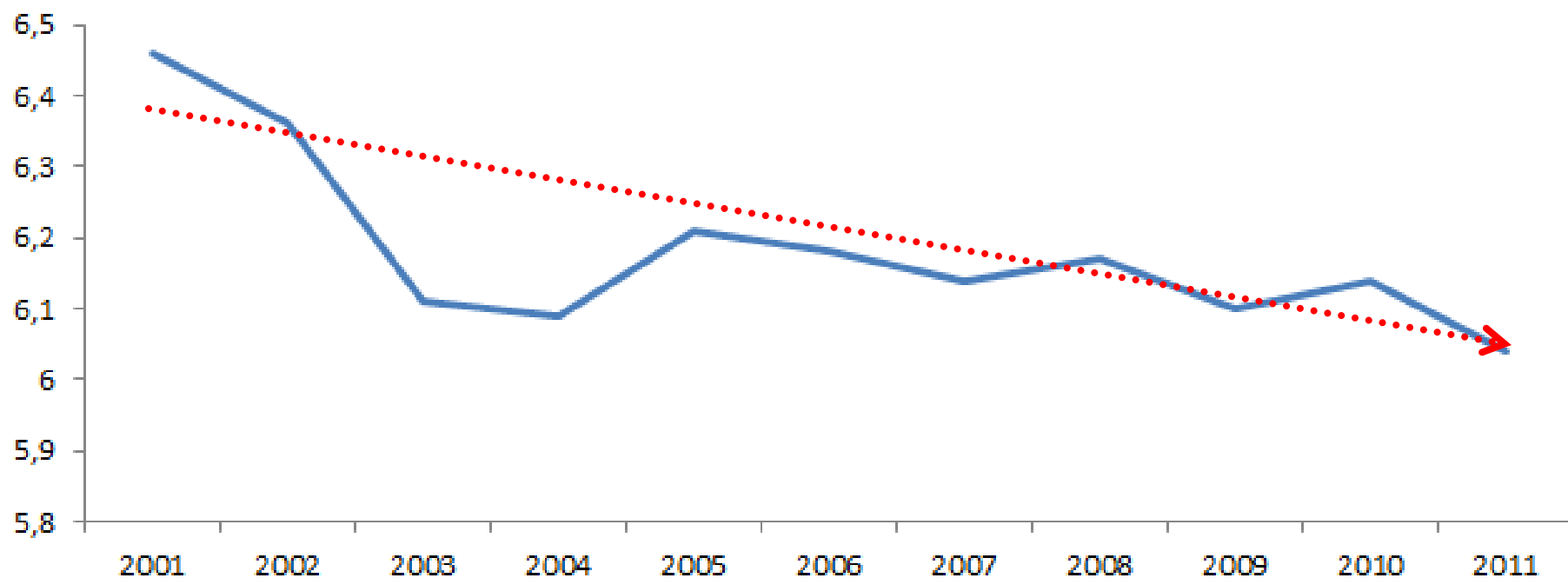
Skalltätthet och täckning

Samarbete

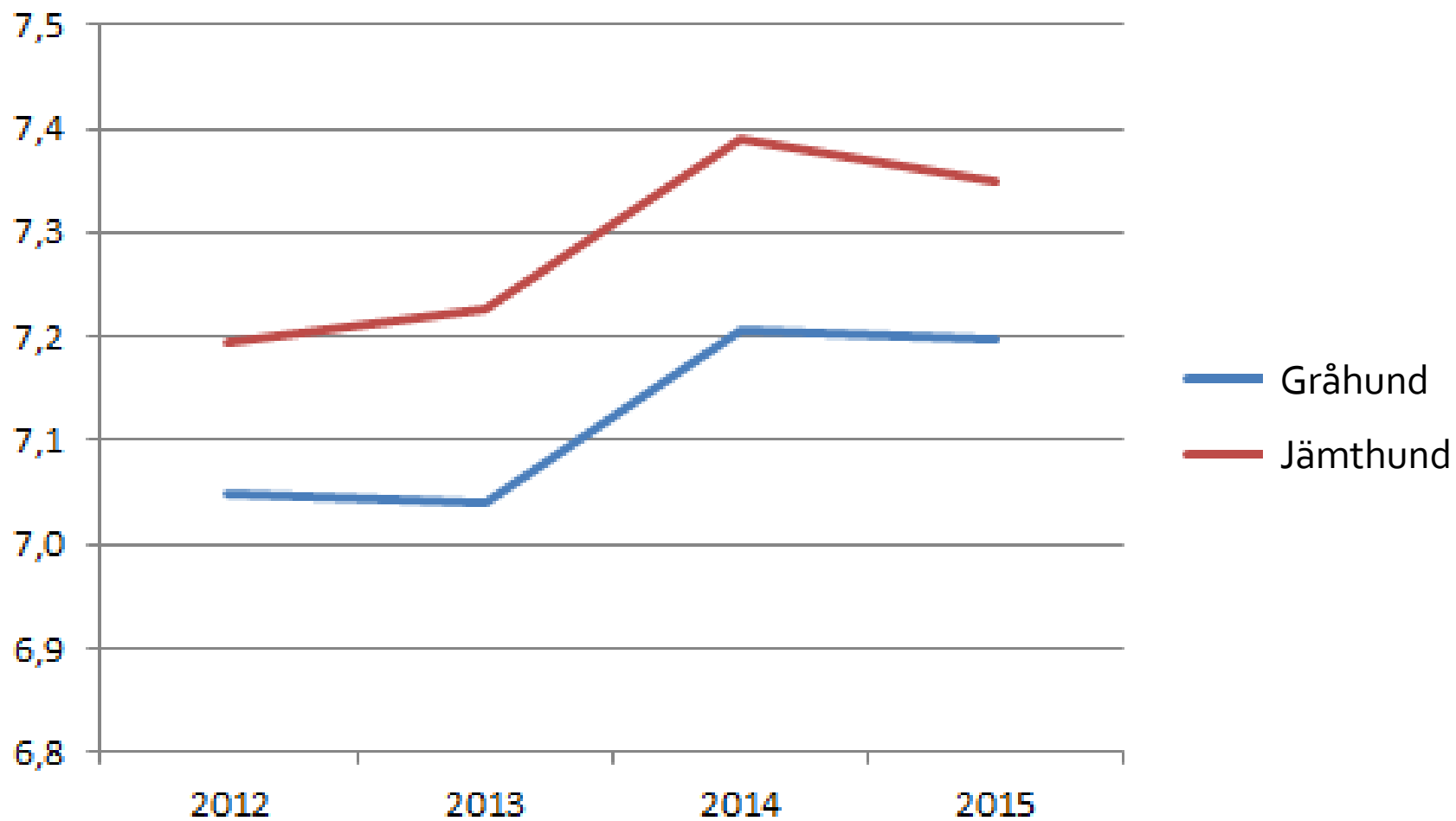
Lydighet

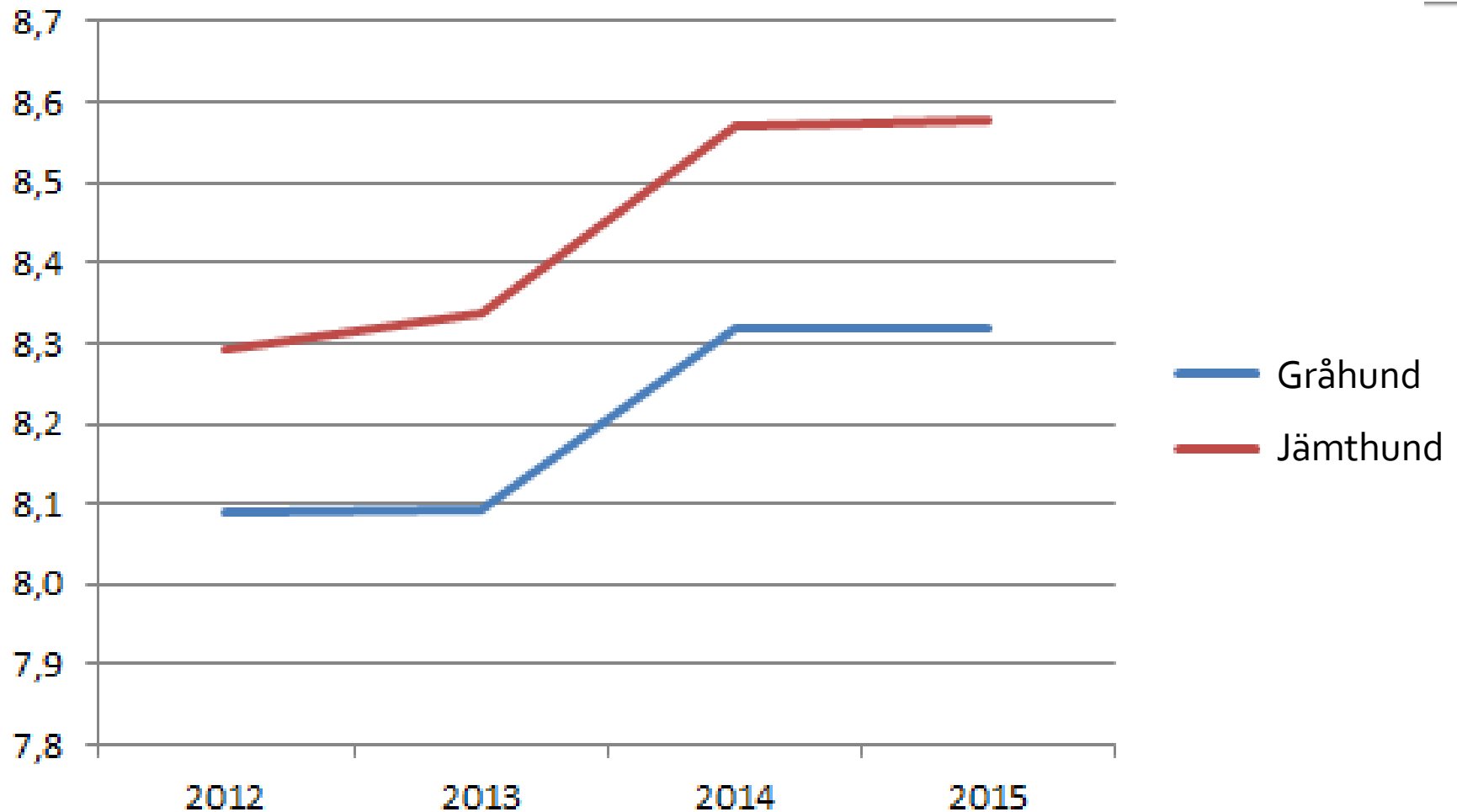
Momentpoäng utveckling 2012-2015 (Nordiska regler, 4 höst)

Gråhund & Jämthund

Sök

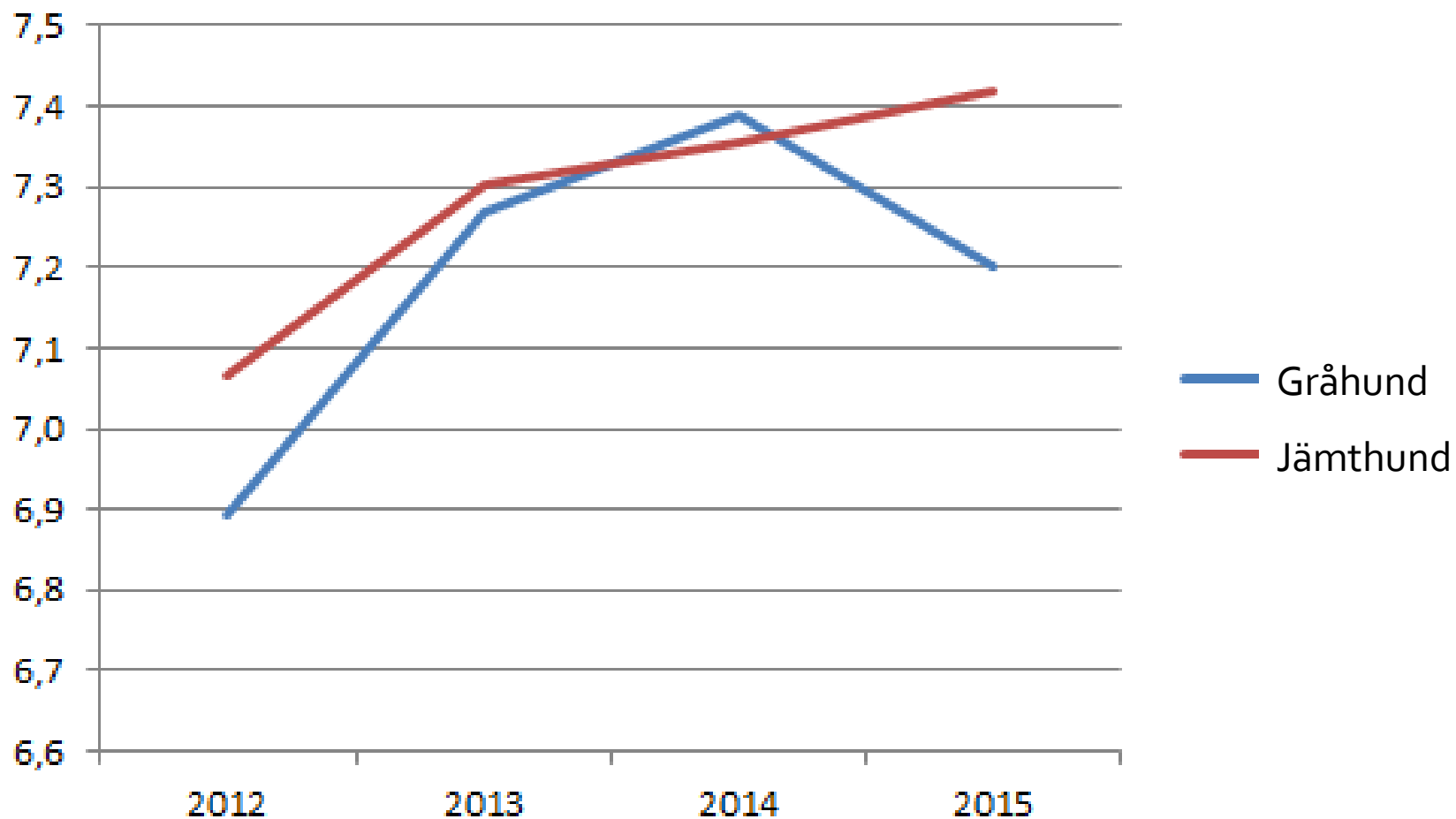
Förmåga att finna älg

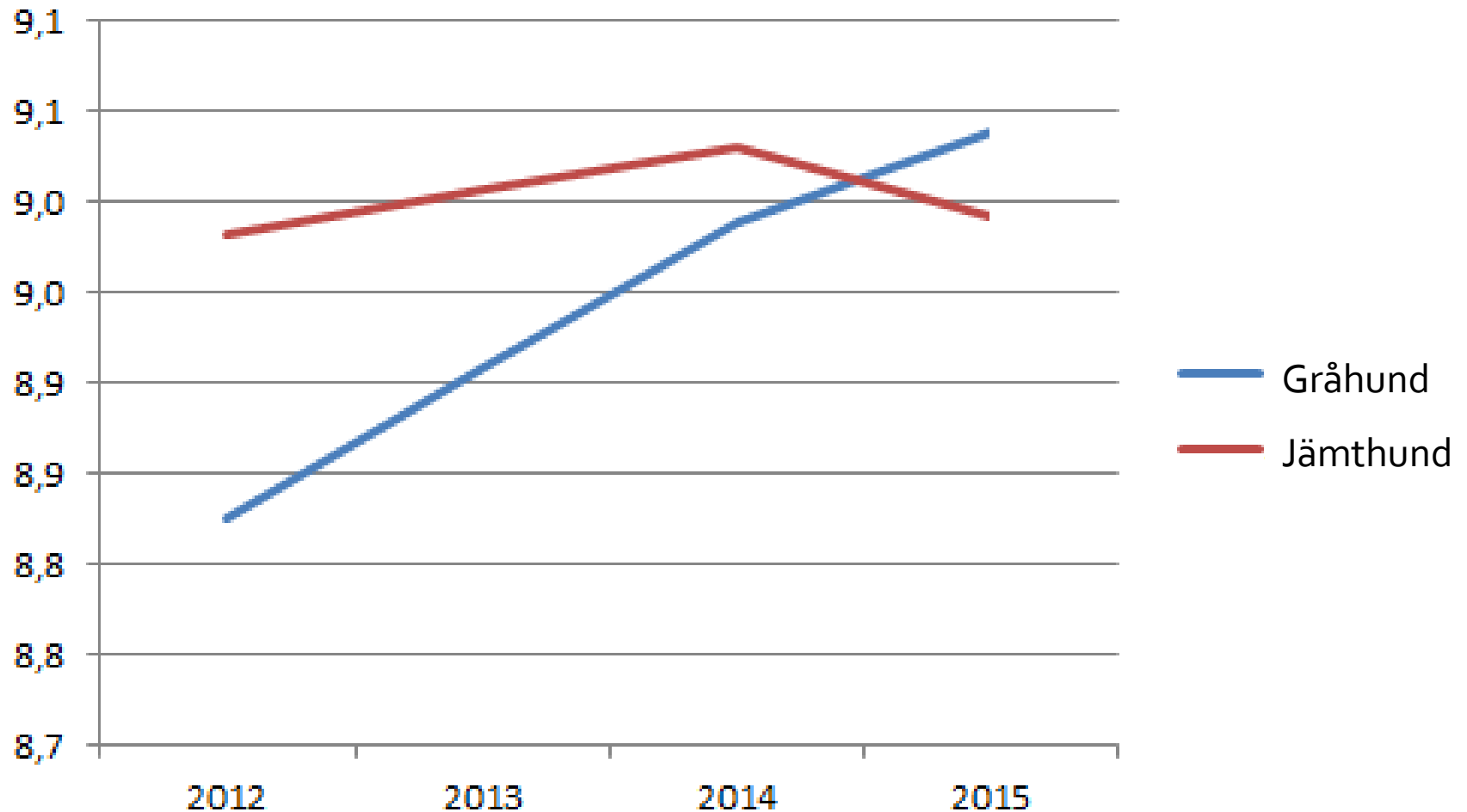
Förmåga att ställa älg i upptaget

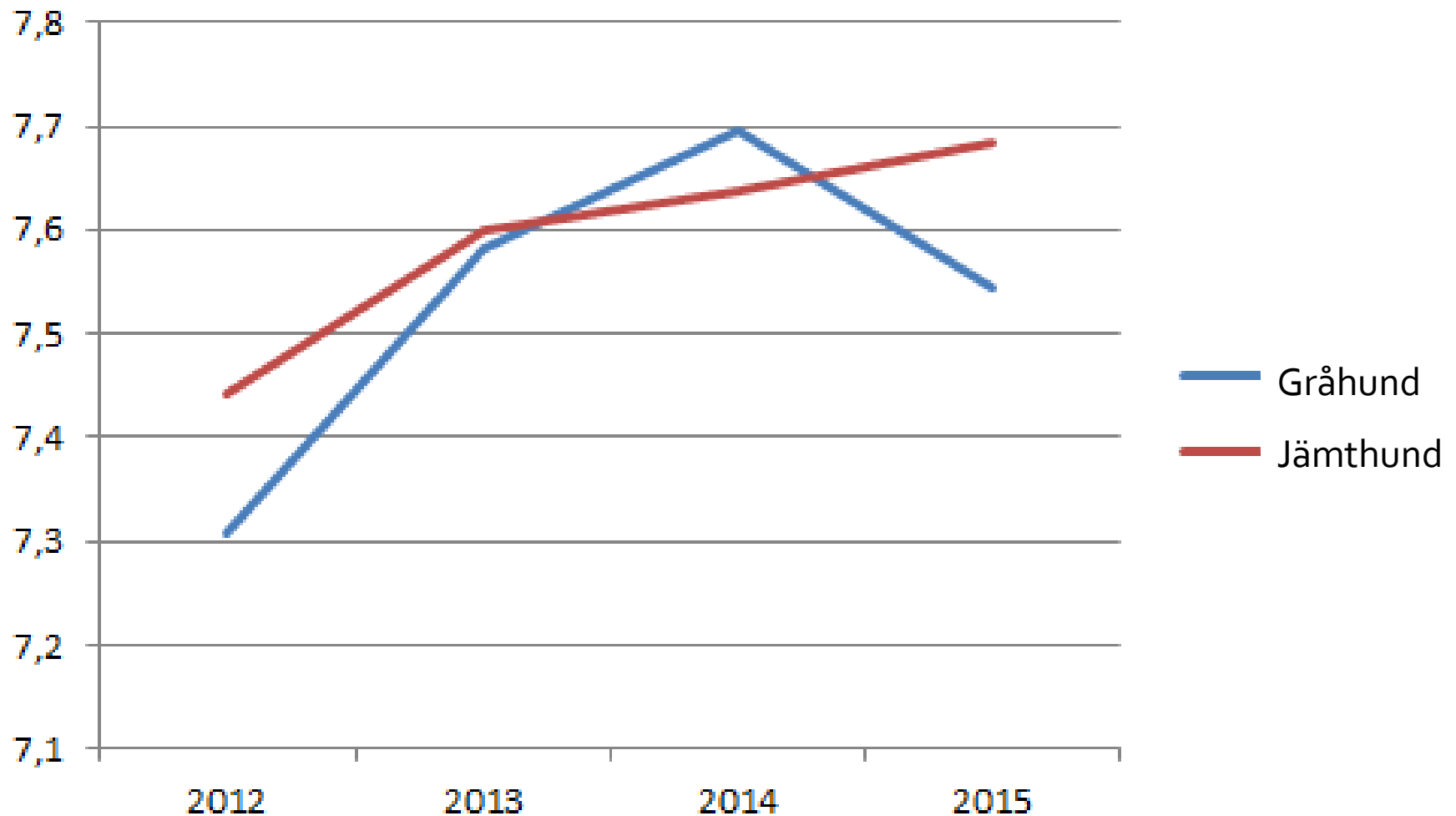
Ståndskallsarbetets kvalitet

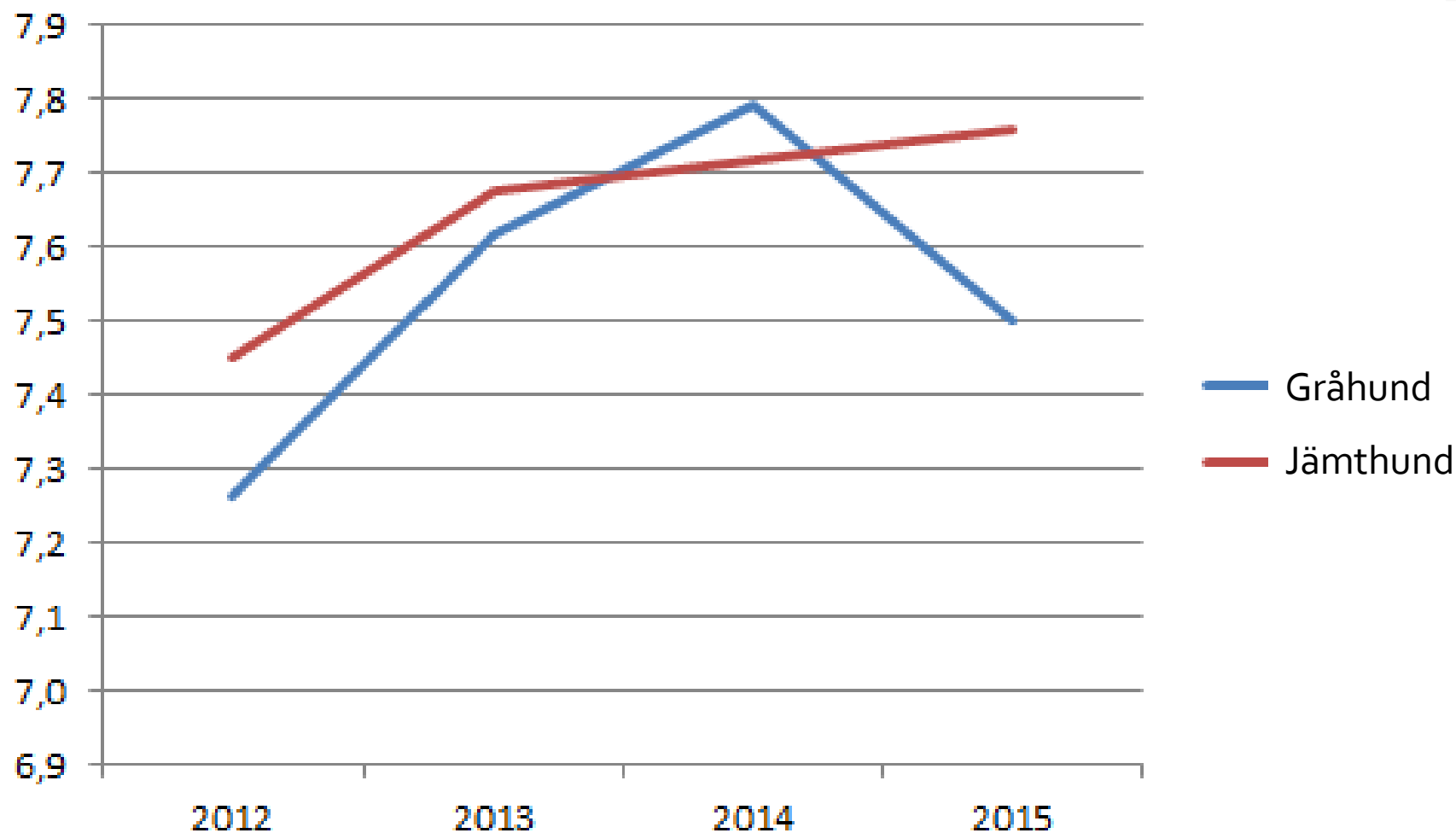
Vilja att förfölja flyende älg

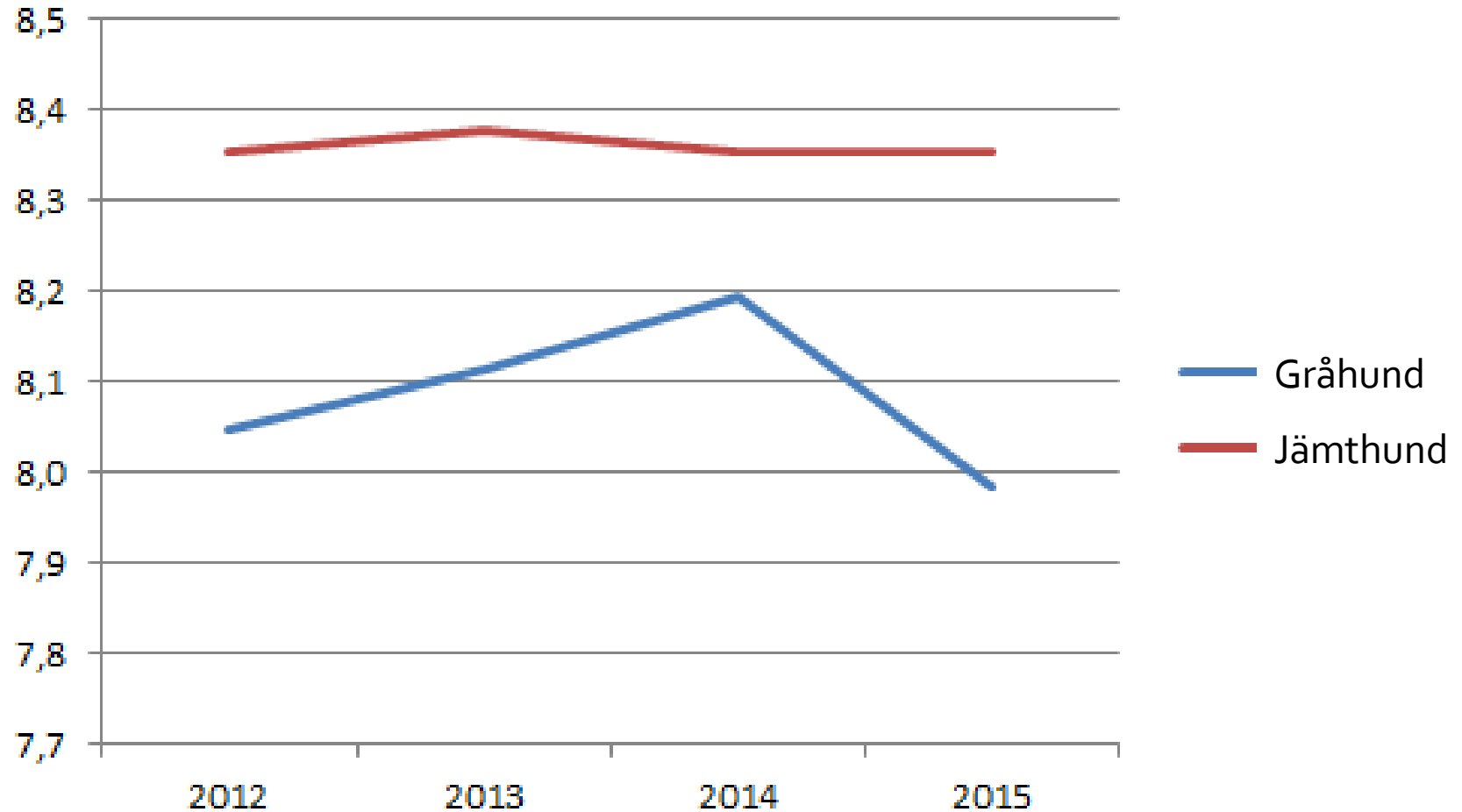
Förmåga att ställa flyende älg

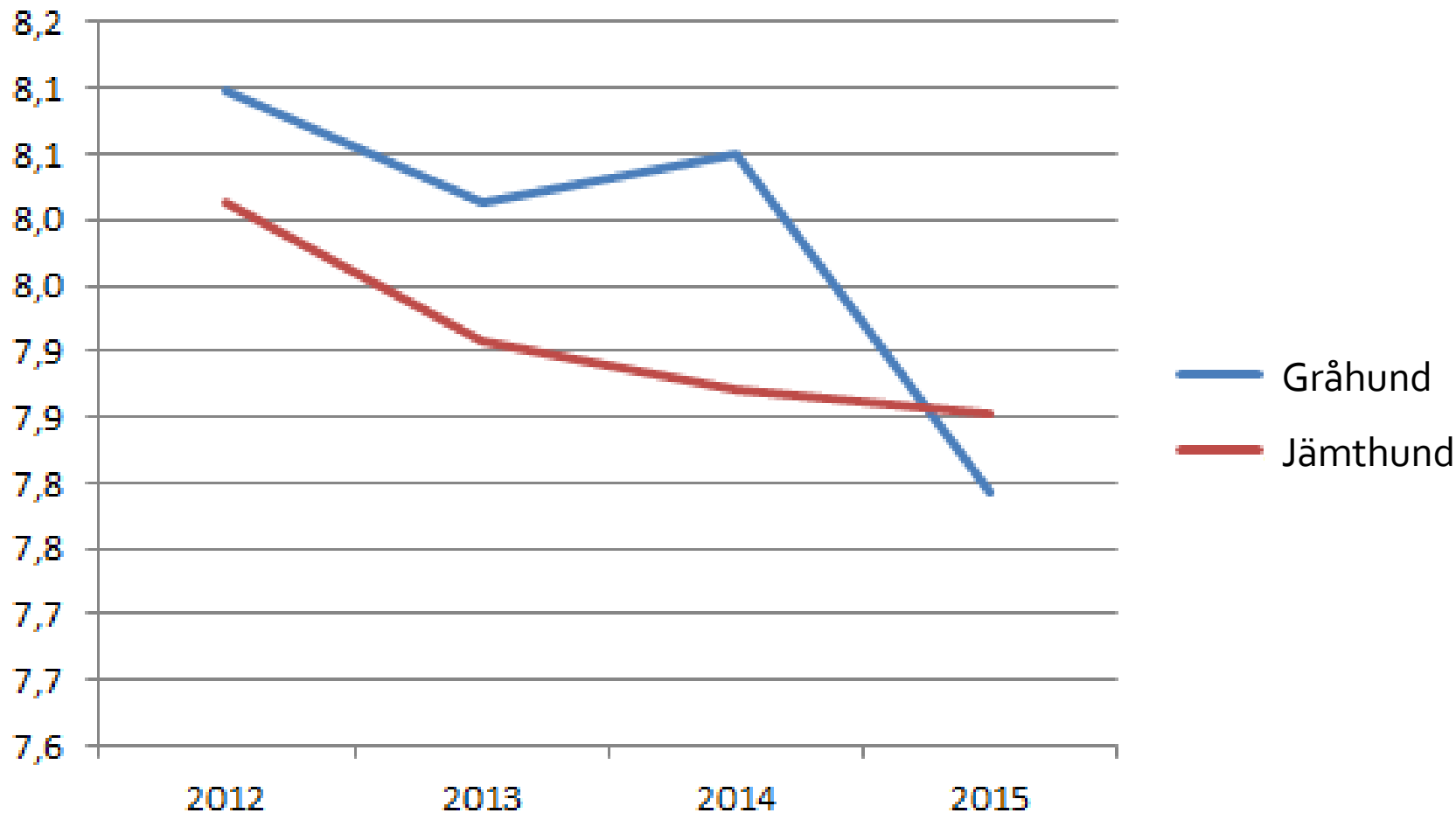
Skalltid

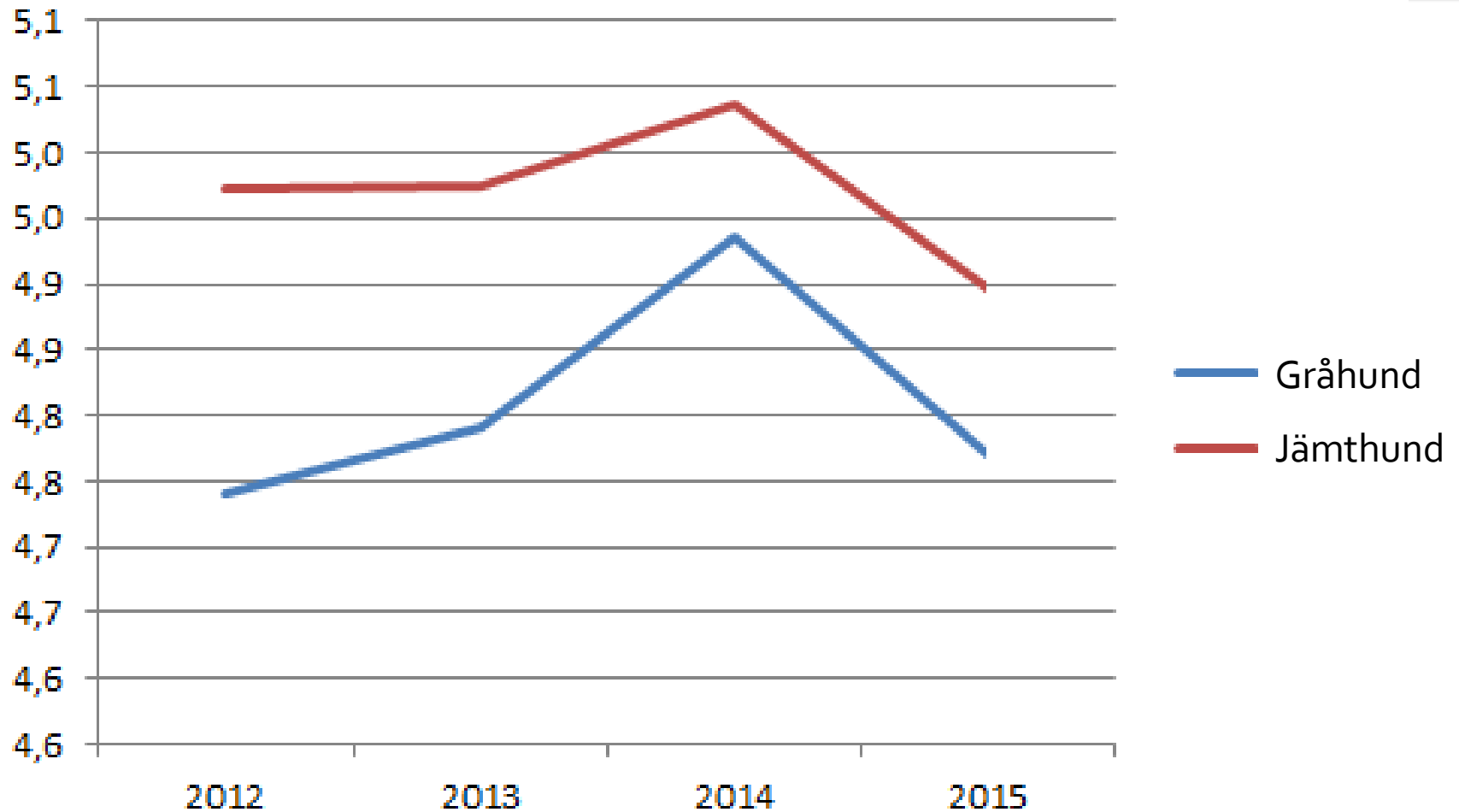
Skallets hörbarhet

Skallets täthet och täckning

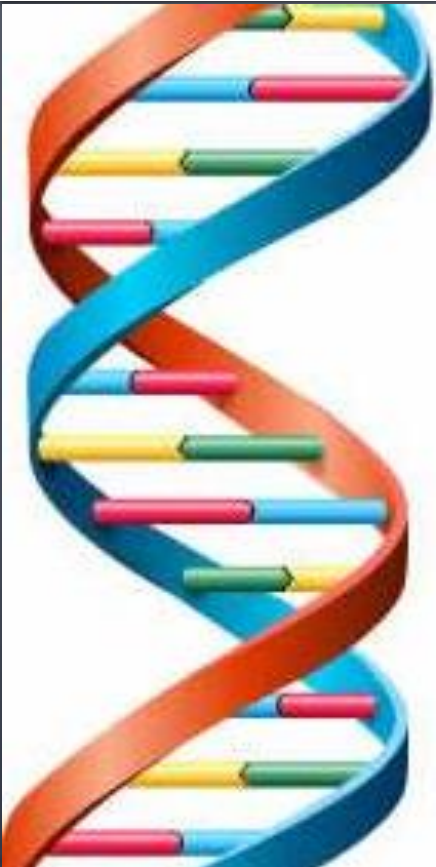

Lydnad och samarbete

Avels hörnstenar

Erfarenheter från Finland, Jämthundar & Gråhundar

KISS

KISS är akronym för "Keep it simple, stupid"
U.S. Navy design princip i 1960.

KISS princip betyder att de flesta systemer fungerar bäst om de är enkla snarare än gjort komplicerat; Därför enkelhet bör vara ett viktigt mål och onödig komplexitet bör undvikas.

Älghunds roll

- Söka älg inom planerat område
- Få älgen att stå stilla och skälla så att jägaren vet var älgen finns
- Med sin beteende få älgen att stanna på plats så bra som möjligt, skälla för att ge hundföraren möjlighet att få skottläge
- Om ansmygning lyckas inte, älgen skenar och hunden ska ställa älgen om för att ge hundföraren en ny möjlighet

Älghundavels enkla principer

- Klara enkla principer ger resultat
 - begåvningar nedärvs, inte championat tittlar
 - Arbetsviljan minst lika viktig än egenskaper
- Roller
 - Rasklubb: större linjeringar, population, rådgivning för oerfarna uppfödarna
 - Uppfödaren: Bästa möjliga resultat, på lång sikt. Tar hänsyn til rasklubbs linjeringar
 - Hanhundsägaren: Samma som uppfödaren!
 - Valpköparen: Genom att välja styra också aveln, deltar datainsamlingen
- Omfattande datainsamling av hög kvalite

Framgångs hörnstenar

- Genetiskt bra material
- Hur identifierar man det?
 - Individbedömning
 - Kull utvärdering (sk. Kullvärde enklast)
 - Utvärdering av linjer (hur tiklinjen har givit, de 2 närmaste led, hur hanhundslinje har givit, obs. Också avelsindivider!)
 - Tidighet (vad är det egentligen?)

Tidighet

- Hur mäter man det?
- För mig är det följande saker:
 - Hund är färdig att göra fulgoda älghunds arbete under 2 års åldern -> Provresultat som mätaren
 - När hunden är mentalt mogen jobbar den redan från första släp flera timmars älgarbete -> utan "injagning"
 - Hunden är kunnig att jobba också när föraren kan inte ge stöt -> gärna tidigt höst före jakt och säkert före spårsnö -> begåvningar nedärvs!!!! -> Provresultat redan i September gärna
 - För mig är det inte så viktig att hunden skäller älg timvis under 9 mnd åldern -> viktig är att allt är lätt för hunden efter den är mogen (ska vara mogen strax efter den är 1 årig, tycker jag)

Exempel

1. provettans provmonad

